

NÉPÜNK

Főszerkesztő: Wasserstrom Sándor

ZSIDÓ HETILAP

Felelős szerkesztő: Leitner Zoltán

Az Országos Zsidó Párt
kongresszusa elé

Csak összefogni!

Tenger mellett élő emberek bizonyos előjelekből már akkor észlelik a vihar közeledtét, amikor annak semmi nyomát nem látni. Azok pedig, akik a politika oceánjának örtornyaiban tartózkodnak, szintén érzik, mikor következik be az a politikai vihar, ami hozhat kormányválságot, új parlamenti választásokat és mindazt, ami lényegében a politikai élet zajlását jelenti egy-egy ország életében.

Ennek a viharelőtti hangulatnak jegyében ül össze az Országos Zsidó Párt vezérkara Bucurestiben, hogy megbeszélje mindazt, ami eddig volt és amit ezután terveznek, tekintettel a közeledő új választásokra. A kormánynak lejár a mandátuma és a törvény szabályai szerint el kell következzen az, hogy megkérdessék az ország lakosságát, milyen kormányt akar maga fölé állítani. Románia csaknem egymillió főnyi zsidósága nem tud beleszólni abba lényegesen, hogy milyen legyen a kormány. Mindenesetre hő óhaja, hogy olyan rendszer maradjon, amely a polgárjogokat, az alkotmányos formákat minden tekintetben tiszteletben tartja és nem akar sem jobb, sem baloldali veletlenséget irányítani. De a két legfőbb alkotmányos tényezőn, a koronán és a népen kívül, a zsidók hangja lényegesen nem szólhat ebbe bele.

A zsidóságnak ezzel szemben más feladata van. És pedig az, hogy arról döntsön, vajjon önmaga politikai beállítottságát miképpen képviseli a közeljövőben. A zsidóság rájött arra, hogy nem lehet román pártok betolakodója, ami az illető pártoknak sem lehet feltétlen hasznára, mert jó agitációs eszköz a mai atmoszférában, ha egy pártra azt mondják, hogy „elzsidósodott”. A kisebbségi pártok keretei között sem maradhat meg, bárha az ottlévő zsidók nehezen tudják már rászánni magukat, hogy politikai fellegüküket megváltoztassák. A fiatal feltörekvő generáció azonban tisztán látja, hogy a zsidóság nem lehet kisebbségi pártok kisebbsége.

Egyetlen egy út áll tisztán a zsidóság politikai jövőjét illetően. A zsidóság keretein belül, mint zsidók szervezkedni, megszerezni annyi szavazatot, amennyi megfelelő parlamenti képviselőt is jelent.

De lesznek ennek a fővárosi értekezletnek más fontos problémái is. Elsősorban az, hogy az Uniunea Evreilor Roman-nal kötött megállapodást, amely az együttműködésre vonatkozik, fenntartsák a jövőben, vagy sem? Tekintettel arra, hogy a rendkívül feszült zsidóellenes hangulatban belső harcot folytatni az esztelenséggel volna határos, a magunk részéről úgy véljük, hogy a további együttműködés rendkívül fontos az egész ország zsidósága számára. Az Országos Zsidópárt vasárnapi gyűlésén a legbékésebb atmoszférának kell uralkodni, félretéve minden más érdeket és csupán egyetlen egyet szem előtt tartani: azt, hogy a romániai zsidóságnak

Dr Pop Valér megnyugtató nyilatkozatot adott, a „Népünk” után a nemzetvédelmi törvénnyel kapcsolatosan

A román elemnek az ipar és kereskedelembe való fokozatos bekapcsolásával nem akarom mások elnyomását — mondta az iparügyi miniszter.

Bucuresti. — Dr Klein Miksa cluji ügyvéd, lapunk állandó és kiváló munkatársa beszélgetést folytatott dr Pop Valér kereskedelmi és ipari miniszterrel és e nagyérdekességű beszélgetést alant közöljük:

Az iparügyi minisztérium fényes fogadotermében a Delegația Economica tart ülést. Costinescu, Sassu, Cancicov, Pop Valer miniszterek reggel kilenc óra óta vitatják az ország legfontosabb gazdasági problémáit. Közben mind többen és többen gyűlnek össze a minisztérium előszobájába, de a szef de cabinet könyörtelenül elutasítja mindazokat, akik nincsenek rajta a bejelentettek listáján.

Hosszas várakozás után vége az ülésnek. Kezdődnek a fogadások. Amikor dr Pop Valér miniszter kilép az ajtón és dr Klein Miksa üdvözlöi mint régi ismerősét, időt szakít magának a miniszter, hogy beszélgesse a legaktuálisabb kérdésekről. A miniszter jókedvű, nem látszik rajta a hosszú izgalmas ülés tartama. Barátságos és a következőket mondja:

— Igaztalanul támad engem a zsidóság egyrésze. Nem vagyok ellensége a zsidóságnak, aminthogy igaztalanul vádolnak engem a többi kisebbségek is. Én a nemzeti ipar és kereskedelem védője vagyok és teljesen egyenlő mértékkel bírálok el az elírem kerülő kérdéseket. Hidd el nekem, hogy a kérések elintézésénél nem vezettem magam vallási vagy nemzetiségi szempontoktól. Ezt az állítást az akták ezreivel tudom igazolni. Igaz, hogy a román elemet fokozottabb mér-

tékben akarom bekapcsolni az ipar és kereskedelem vérkeringésébe, de ezt nem akarom tenni mások elnyomásával.

— Engem magasabb szempontok vezetnek terveim megvalósításában és nem elnyomás a céltom. Ha nem így cselekednék, úgy akkor a vaskardák ideológiája nyerne gyakorlati megvalósítást és ez veszedelmet jelent az országra. Én jól akarok, jól cselekszem és van erőm, hogy meggyőződésemnek érvényt is szerezzek.

A miniszter arca egészen kipirul, míg ezeket mondja. Szavait megfontoltan ejti ki, mintha tudná, hogy nyilatkozata a közvélemény elé kerül. Kétségtelen, hogy a miniszter erősen nacionalista érzelmű, de most úgy látszik, mintha valóban mérsékletet akarna tartani intézkedéseiben.

— Szabad miniszter ur most megtett kijelentéseidet a nyilvánosságnak is átadnom egy elterjedt ardeali zsidó lapon, a „Népünk”-ön keresztül?

— Hogyne — feleli nyugodtan — sőt felhatalmazlak arra, hogy ezt a zsidóság előtt hangoztassad. Az én objektivitásom joggal követelhet másoktól is objektív megítélést.

Meleg kézzorítással bucsuzik hűsége munkatársunk az iparügyi minisztertől, aki kétségtelenül egyik legmarkánsabb tagja a jelenlegi kormánynak és reméljük, hogy törvényjavaslata valóban vagy lekerül a napirendről, vagy enyhén és zsidókra nem károsan kerül majd a hivatalos lapba és onnan a gyakorlatba.

A 220 át nem vett certifikátot az angol kormány osztja szét

London. — Az angol alsóház egyik legutóbbi ülésén Ormsby Gore nagyérdekességű kijelentéseket tett a legutóbb kiadott palesztinai certifikátokkal kapcsolatban. Tudvalevőleg a Jewish Agency csupán a német zsidók részére kiutalt 400 certifikátot vette át, mert ezek bevándorlását a Central Council for Germany Jewry szervezet finanszírozta.

Mander képviselő kérde: Tudja-e a miniszter, hogy a Jewish Agency visszautasítása a mandátum kigunyolása és mit szándékozik tenni, hogy a zsidók ebbeli lépését el-lensúlyozza?

Ormsby Gore gyarmatügyi miniszter: A

össze kell tartani, mert ez az egyetlen hathatós eszközünk arra, hogy kiparizozzuk mindazokat az ádáz támadásokat, amelyek nap mint nap — szélsőjobboldali részről — érnek bennünket.

képviselők tudják, hogy erre vonatkozólag a zsidók petícionáltak, azonban a 220 certifikátot mégis kiadják majd, ha nem a Jewish Agency, akkor a palesztinai kormány.

Crossby képviselő kérde: Miért hagyja magát a kormány a zsidóktól megfélemlíteni?

Ormsby Gore miniszter válasza: Nem fenyegetett meg bennünket a Jewish Agency a legkisebb mértékben sem. A bevándorlási departement önmaga fog intézkedni, hogy ez a 220 certifikát kiosztódjék és bizonyos, hogy ezek igénybe lesznek véve még akkor is, ha azok kiosztását az ismert okoknál fogva a Jewish Agency meg is tagadta.

Ha ennek a testvéri összefogásnak jegyében határozzák el a jövő munkaprogramot, akkor a zsidóság nyugodtabban bízhat önmagában és boldogulásának jövőbeni lehetőségeiben.

A cionista világkongresszus és a Mizrachi

Azok a felfogásbeli különbségek, amelyek a cionista szervezeten belüli frakciók szükségességét igazolják: még nem nyertek megoldást. Így a Mizrachi létjogosultsága is minden vitán felül áll. Még nem teheti le a fegyvert és épen úgy, ahogy 35 esztendővel ezelőtt, most is fennáll a mizrachisták főprogramja, amely nem mond mást, minthogy Palesztinát vallási alapon lehet csak felépíteni, hogy valóban zsidó ország legyen s hogy a vallásos zsidó tömegeket a gáluti országokban megnyerje a cionizmusnak. Palesztina még mindig nem elég vallásos és a hitéhez ragaszkodó tömeg még mindig nem áll osztatlanul a Palesztina-építés mellett.

Mindkét részről történtek hibák, amelyek következményeit a mozgalom nagyon is megérzi. A cionista települések vallási beállítottsága még most is nagyon sok kívánivalót von maga után, viszont a vallásos tömegek egyrésze még mindig távol áll, sőt ellenségesen néz a heroikus munka irányában. Másképpen állnánk ma, ha mindkét részről ezek a hibák elimináltak volna.

Most, amikor újra világkongresszus előtt állunk, újra felmerül bennünk a fájdalom, hogy a vallásos zsidó tömegek nem vették eléggé szívükre Palesztina felépítésének ügyét és a Herzl által létesített zsidó parlamentben, ha majorizáltak volna annak delegátusait, akkor a Mizrachi valóban elérte volna azt a célt, amelyet 35 évvel ezelőtt maga elé tűzött. Különösen most az elkövetkező kongresszuson lett volna fontos, hogy nagy tömegeket reprezentált volna a Mizrachi, mert most már egy létező 440.000 zsidót magába foglaló zsidó Palesztináról van szó. Pozitív munkáról és nem elméleti kérdésekről. Most már minden határozat az életet jelent, nem papír-ország, hanem élő-eleven, liktető kis ország, amelyben érvényt is lehet szerezni mindazoknak a határozatoknak, amelyeket hozunk. Herzl idején csak a jövő zenéje volt minden, ma azonban kézzelfogható valóság. Ma, amikor alig van zsidó család Keleteurópában, amely ne lenne érdekelve személyileg is Palesztinában, rokona, hozzátartozója, vagy legrosszabb esetben egy jó ismerőse után, amikor az Aguda minden Mizrachi mozgalmat hűségesen lemásol, ma különösen fontos volna a Mizrachi döntő szava és hatalma. Kétségtelen, hogy a cionisták megmutatták, hogy miképpen kell egy hatalmas szervezetet létesíteni, amely szükséges ahhoz, hogy a zsidó millióknak jobb és biztosabb életlehetőségeket biztosítson. Ha nincs ez a szervezet, nincs Balfour deklaráció, nincs a zsidóságnak joga sem ahhoz, hogy követelje magának azt a helyet, amelyre történelmileg jogot formálhat.

A Mizrachi szervezet büszke lehet arra, hogy a nagy világszervezet keretei között hozzájárult ahhoz, hogy kiépüljön a szervezet és valami nagyot, maradandót alkotott a zsidó jövő szempontjából. Amíg a vallásos zsidó tömegek még eddig a Palesztina felépítésében részt nem vett része nem ismeri fel annak a micvoh-nak életbevágó fontosságát, amely a zsidó palesztinai építést épen oly fontosnak tartja, mint más előírását szent Tóráknak, amíg a vallást negligálók fel nem ismerik annak alapvető fontosságát, hogy szombat tartása és a Tóra parancsainak betartása az országépítés alapvető attribútuma:

addig a Mizrachi léte életbevágó fontossága a nagy országépítés szempontjából. Példa erre Ormsby Gore angol gyarmatügyi miniszter kijelentése, amit nemrégiben tett dr. Herczog grand-rabbi előtt, amikor kijelentette, hogy nem érti meg, hogy a Tóra és a próféták népe miért vallástalan Erec Jisraelben. Nem szabad előforduljon, hogy egy kiváló angol miniszter fejezze ki rosszaságát a palesztinai vallástalanság miatt.

Sok feladat vár a Mizrachira a legközelebbi világkongresszuson és reméljük, hogy azok a cionisták, akik tudatában vannak felelősségüknek, nem fogják elkövetni azt, amit az előző kongresszusokon megtettek: nem fognak negatív magatartást tanúsítani a Mizrachi követeléseivel szemben, amely a zsidóság létalapiját jelenti.

Just Móse.

Halálraítéltek egy zsidó vádlottal Varsóban

Varsó. — A varsói kerületi törvényszék a napokban megtartott tárgyaláson halálra ítélte Juda Leib Chatzkelevitz 33 éves szabót, aki Kalusnyban 1936 június 11-én agyonlőtte Jan Bujak őrmestert, aki korábban a 7. ulánuszredben felebvalója volt. Ez a gyilkosság volt aztán előidézője a Minsk-Mazowiecben lezajlott pogromnak. Tizenhat elmeszakértő vizsgálta meg a gyilkos elmebeli állapotát és dacára annak, hogy mérsékelt beszámíthatóságot állapítottak meg nála és hogy tetteiért nem mindenben lehet felelőssé tenni, az ítélethozatalnál ezt nem vették tekintetbe. Az ítélet indokolásában kimondták, hogy a lakosság egyrésze hangulatát tükrözve vissza Chatzkelevitz tette. Előre megfontolt szándékkal cselekedett és tettének súlyosságát tudomással bírta. A halálos ítéletet azért is kimondták, mert az áldozat a lengyel hadsereg tagja volt és meg kellett mutatni, hogy nem lehet büntetlenül kiontani egy lengyel katona vérért. A védők felebbeztek a rendkívül súlyos ítélet ellen.

Zelensky államügyész vádbeszédében hivatkozott arra a visszhangra, amelyet a per a nyilvánosság körében előidézett. Nem igazolódott be az, amit a vádlott állított, hogy azért követte el tettét, mert katonai szolgálata alatt az őrmester rosszul bánt vele. A lengyel hadseregben nem tesznek nemzetiségi vagy vallási különbségeket. Viszont igaz az, hogy nem politikai összeesküvés volt, hanem a gyilkos saját elhatározásából követte el tettét.

Inkább közel áll a valósághoz az, hogy akkoriban egy Zilich nevű zsidót öltek meg s a akosság nagyon fel volt háborodva emiatt s a zsidó újságok írták, hogy addig nem lesz nyugta a halottnak, amíg bosszút nem állnak haláláért.

A védők természetesen más nézetet vettek. Első felszólaló Dombrowszky nem-zsidó védő volt, aki élesen tiltakozott az ellen, hogy zsidókérdést csináljanak ebből. Ugy vélte, hogy közönséges gyilkossági perben lép fel védőként és most kiderül, hogy politikai motívumokat is visznek bele. Nincsen igazuk azoknak a nemzeti demokratáknak, akik azt hiszik, hogy csak ők a jó lengyel hazafiak. Ő is tartja magát legalább olyan jó lengyelnek, mint a többiek és csak beszámíthatatlan, felelőtlen emberek képesek arra, hogy ebből az ügyből zsidó és lengyel ügyet csináljanak. Egy abnormalis ember cselekedete ez, akit az elmeorvosoknál kellene tartani és nem „nemzeti ügyé” felfújni, ahogy azt az antiszemiták teszik. Honigwill védő szintén tiltakozik az ellen, hogy e per folyamán az egész zsidó népet a vádlottak padjára ültessek. Rosenzweig ügyvéd nem tudta megtartani védőbeszédét, mert a nagy izgalomban elájult. Chatzkelevitz, a vádlott, utolsó szó jogán néhány értelmetlen szót mondott és csak annyit lehetett érteni, hogy Bujak őrmestert őt megakarta öletni egy fürdés alkalmával.

Agyonlőtte magát egy chassid zsidó felesége sirján

Lehetne írni róla egy misztikus chassid drámát. Lehetne vele hatalmas riportban foglalkozni, lélekbuvárlatot folytatni és kikutatni pszichoanalitikai alapon, hogy miképpen jut egy vallásos, chassid beállítottságú zsidó odaig, hogy szerelmi bánatában öngyilkos legyen.

Ez történt mostanában egy lengyelországi városkában, Lencsicsben. Hosszu évtizedekig élt ott boldog házasságban feleségével. Jicchok Mose Ickovits nevű chassid zsidó. Két évvel ezelőtt meghalt a felesége és Ickovits azután idegenül téntfergett tovább földi útjain. Elvesztette minden életkedvét, s míg korábban szorgalmasan dolgozott, járta a templomot, élte az istenfélő, dolgos chassid zsidó életét, addig most már elvesztett életkedvvel, már csak jött-ment és nem érdekelt semmi. Sok-sok vallásos zsidó szereti életpárját, hiszen náluk alig fordul elő házasságtörési eset, de viszont egy feleség halálakor „az Ur adta, az Ur vette” elvvel vigasztalódik rendszerint. De nem így a hatvanhét éves Ickovits. Nem találta helyét s azt hitte, hogy vigaszt talál

abban, ha másik feleséget visz házába. Csálódott. Ezzel a feleséggel még nagyobb csalódás érte.

Ki tudja, mi játszódott le ennek az embernek lelkében? De végül zsidóknál — vallásos embereknél nagyon ritka — elhatározásra jutott. Egy reggel korán elment a rituális fürdőbe, megfürdött előírás szerint, s azután egyenesen kiment a temetőbe, felesége sirjához. Annak az asszonynak sirjához, akit életénél is jobban, de sokkal jobban szeretett. És ott elővette revolverét és egyetlen lövéssel kioltotta életét. Amikor rátaláltak, nem volt már benne élet. Mellette a Jomkippur machzor feküdt, felapozva benne a „vidduj” s hogy a szellő el ne lapozza a helyet, még arra is volt gondja, hogy egy kavicsot tegyen a lapra, amelyből utolsó fohásza szállott az Egek Urához.

Zsidó felfogás szerint nincs bűnbocsánat öngyilkosságra, akkor sem, ha bármilyen érzés is lett a tettnek okozója. Egy hatvanhét éves chassid zsidó „szerelmi bánatában” agyonlőtte magát, nem tartozik a mindennapos események közé. Lencsics lengyelországi zsidó városka tudja felmutatni ezen a téren az uttörő lépést.

Érdekes megkapó emberi tragédia, furcsa korunk egyik éles fotográfiája, amikor a leromlott idegek nem bírják a további harcot és így tesz pontot életé végére. Modern chassid dráma ez? Nem tudjuk, de hogy megrázóan érdekes, — az kétségtelen.

Orth. **בשר** **Gyermeküdülőtthon** a Tátra gyöngye
Szép napos komfortos szobákkal, elsőrangú házi ellátással.
Orvosi és pedagógiai felügyelet. Fürdő, sport és játéklehetőségek.
Kérjen prospektust!! **Lőcesfürdő**
Levöcu

Feldman tábornok halála

Az utóbbi napokban a világesemények homlokterében Tuchacevszkijnek és hét más tábornoknak kivégzése állott. Mi nem kutatjuk okát annak, hogy miért van ilyen nagy válság a szovjetben. Miért harcol Sztalin és végeztet ki embereket, akik állítólag árulók voltak. Különben is, ez az „áruló” szó nagyon relatív, különösen mióta világvezetők harcát éljük. Sőt, egyvilágnézeti emberek véleménykülönbsége is „árulóvá” tehet egy embert — a másik felfogása szerint. Hogy mi van Oroszországban, e lap hasábjainak érdeklődési körén túl esnek. Csak egy fogott meg bennünket: hogy a tábornokok között volt néhány zsidó is. Hogy hányan voltak, azt nem tudjuk, mert az orosz nyelv mögött is lehetnek zsidók. De egy bizonyos, hogy a kivégzett Feldman tábornok — zsidó volt. Vajon mit érezhetett ez a Feldman, amikor agyonlőtték? Amikor tudta, hogy életének percei megvannak számlálva. Bizonyára a sötét orosz gettó gyermeke volt. Mennyi lelki harc és mennyi testi erőfeszítés kellett ahhoz, hogy egy Feldmanból — szovjettábornok lehett. És amikor e csúcspontra ért, egy fegyvergolyó tett pontot életére. Bűnös volt? Ártatlan? Ki tudja. Mi sem kutatjuk. Már azért sem, mert nem is tudjuk, hogy a szovjetben

mi is a „bűn”? A vádirat azt mondja, hogy ország és hazatérést követtek el és összeesküdtek Stalin ellen. A moszkvaiak nem hiszik el a vádat, s mi, akik távol vagyunk, semmit sem tudhatunk. Csak annyit, hogy a szovjet már régidő óta egymásután gyilkolja legjobbjait. És hogy mennyire nem „zsidó a szovjet”, azt nem csupán Feldman tábornok tragédiája jelzi, hanem az is, hogy a hírek szerint egyenesen zsidóellenes irányzat ütötte fel fejét a proletárdiktatura országában is, ott, ahol „minden ember egyforma”. Ugyalászik, ott is meg van a zsidókra vonatkozólag világszerte elismert feltétlen jog: és pedig az, hogy Feldmannak és a többi zsidónak is joga van megdöglenni, ha a vörös cár akarja, vagy barna császár, vagy a fekete diktátor. Meghalni joguk van. És a végén kiderül majd, hogy bár Hitler szerint minden zsidó kommunista és minden kommunista zsidó, azért Oroszországban is üldözik a zsidókat. Ezt ugyan nem a Feldman esete mutatja, de ezernyi más kiszivárgott hír, amely igazolja feltevésünket. A szovjet sem filozófus, hanem inkább antiszemita — és ez a legnagyobb csalódása a hitleristáknak — és a bolsevitáknak szimpatizáló zsidóknak is.

A „Hapag” jubileuma

A Harmadik Birodalom a napokban ünnepli a Hamburg-Amerika Linie fennállásának kilencvenéves jubileumát. Hogy mi köze ennek a zsidósághoz? Sok és semmi. Sok annyiban, hogy volt vezérigazgatója: Albert Ballin nélkül egy kis kaliberű, helyi érdekű hajózási társaság volna a Hapag, amint hogy az is volt, amikor azt Ballin átvette, mint vezérigazgató. Bámulatos szorgalommal, nagy-

szerű szervezőképességgel a kis vállalatból egy világszerte ismert nagy tengeri hajózási társaságot létesített, mondhatjuk azt is, hogy ő volt magvetője annak, hogy a német tengerész-nép is lett. Ballin nem volt „zsidó”, hanem 1000%-os német. Nem tévesen, ezer százalékos német. Többnek érezte magát, mint más, mert tudta azt, hogy olyannal ajándékozta meg a németiséget, amely világban elfoglalt pozícióját hallatlan mértékben emelte. Ballin volt a németek tengeri hatalmának legigazibb szimbóluma és reprezentánsa.

Most pedig a jubileum alkalmából a „Der deutsche Seeman” ünnepi cikket ír a Hapagról, de nem említi egy szóval sem azt a férfit, aki naggyá tette ezt a vállalatot. Egy másik német tengerészeti újság minden igazgatójának képét közli, de Ballinét nem, aki Wilhelm császár barátja köréhez tartozott. Aki annyira német volt, hogy az összeomláskor bátrabb volt, mint a harcsabajuszú császár, aki Hollandiába szökött, bátrabb, mint Ludendorff, aki a svédek vendégszeretét vette igénybe. Ballin büszkébb lélek volt, mint ezek, mert nem bírta túlnélni a tragédiát és 1918 november 9-én agyonlőtte magát. Volt egy hajó is, amely nevét viselte, de azt is átmázolták és most ott sem szerepel neve. Max Nordau megírta, hogy Ballin élete és tragédiája, a legtipikusabb tragédiája a német asszimilációnak. Ez már csak betetőzése az eddigi tragédiának, hogy amikor a naggyá tett világhírű vállalat jubilál, meg sem említi Ballin nevét. A legasszimilánssabb és legtragikusabb sorsu német zsidó nevét...

A BRESZT-LITOVSKI RABBI

Gyermekkorom emlékei, olyan emlékek, amelyek sok zsidónak megvannak, akik zsidó milióban nevelkedtek fel. Az én emlékeim legfeljebb azért is érdekesek, mert Brestlitovszkban születtem és ott éltem le fiatal éveimet. Bár ma már európai horizontom van, mégsem tudom egy pillanatra sem elfeledni gyermekkori emlékeimet.

A BRISZKI RÓF

Még ma is előttem látom éles és néha vad tekintetét, ami remegéssel töltött el mindenkit, aki rátekintett. Gyors léptekkel járta körül a templom körüli járdát és ugyanugy gyors elhatározással döntötte el a legsúlyosabb kérdéseket is. Gaonikus koponyájára nem engedte, hogy sokáig töprengjen egy-egy kérdésen, hanem gyorsan döntött a nagy kérdésekben. Akár közügyről volt szó, akár magánügyről, mindig gyorsan határozott és mondotta ki döntő véleményét.

Reb Chaim Szolomitsik-nak hívták. József Bernek, híres atyjának halála után vette át a rabbi széket, kezdetben sokszor órákig töprengött egy-egy súlyosabb kérdés felett. Különösen a kóser és tréfli kérdésben volt nehéz dönteni, különösen nehéz volt ez Briszkban, ahol a sakterek maguk is rendkívül nagy tudásúak és amikor egy-egy kérdéssel a rabbihoz jöttek, az azt jelentette, hogy rendkívül esetről van szó, amelyben ők maguk nem bízzák a döntést, csak a rabbira. Inkább a Rabbammal foglalkozott, mint a Jajre-déc-vel, ezért

volt számára különösen nehéz, ha a kóser és tréfli kérdése fevélődött, rabbiágának kezdetén. Számos összeütközése volt a briszki dájenekkel, ezért elhatározta, hogy mint a többi talmudikus kérdésekben, úgy ebben is tökéletesíteni fogja magát. A dájen meg különösen híres volt ebben a szakban. Úgy is nevezték: der katzevische majrehajroe, ami azt jelenti, hogy a mézárások szakembere és arról volt nevezetes, hogy negyven éves praksisában nem jelentett ki egy zsidó mézárós által levágott ökröt tréflinek.

EGY FAOLAJ AFFÉR

Persitz moszkvai zsidó filantróp faolajat küldött nagy mennyiségben a briszki szegényeknek. Pészach előtt elment egy szegény asszony és megkérdezte a rabbit, hogy szabad-e használni a faolajat pészachkor. Azt mondotta rá gyorsan, hogy nem. Viszont egy szomszédasszonya megkérdezte a rájont, az barátságosan válaszolta, hogy igen. Összeszekerült a két asszony, végül a rabbi is összekérült a dájennel és megkérdezte, hogy miért döntött így. Mire az elővett egy könyvet és megmutatta, hogy a faolaj használata megengedett. Szombaton ki is hirdették a templomokban, hogy szabad a használata, de ettől a perctől kezdve különösen elmélyedt a kérdések és feleletek tömkelegében. Rövid idő alatt bámulatos eredményeket tudott felmutatni.

Reb Chaim Briszker nagyon gyűlölte a chassidokat és a cionistákat, de mégis előtte a zsidók szeretele többet jelentett, mint bármi más. Hogy egy zsidón segítsen, az több volt számára, mint bármi más. Nem volt rebbe, de azért sokan jöttek áldásért s ő ezzel szömben tanácsokat adott.

EGY ESET 1906-BÓL. NINCS ZSIDÓ MAMZER

Az orosz-japán háborút követő évben, 1906-ban két pinski leány eljött Brestlitovszkba és ott egy kávémérést létesítettek. Ettől az időtől kezdve ezeknél gyűltek össze az összes briszki forradalmi ifjak. Itt prédikálták legtöbbször a szaninizmust és a szabad szerelmet. Addig magyarázták ezt, amíg egy leány teherbe esett. Akkor még nagyobb probléma volt ez, mint manapság és az eredménye: egy fiú lett. Anyja, egy szegény özvegyasszony, nem sokat teketóriázott, hanem nyolc napra zsidósítani akarta. De a majl nem akart jönni. Egy mamzer (törvénytelen kölyök!) nem megyek circumciziósnálni. Az asszony elment reb Chaim Briszker-hez, a rof-hoz. A templom előtt járkált gyors léptekkel mögötte a szegény özvegyasszony sirdogált.

— Miért sírsz jóasszony? — kérde a rof, mire az asszony kiönti szívet. A rabbi felháborodott és azonnal hívatta a saktert.

— Hogy merészlel nem-et mondani, amikor az asszony hívott, hogy egy zsidó gyermeket felvegyenek Ábrahám szövevényébe. Honnan merítetted ezt a bátorságot — villámolt a rabbi szemre. Azonnal hozzanak egy kocst és menjenek a brisz-milót végrehajtani. Reb Chaim, a rabbi maga is a kocsihoz ült és elment a leányhoz és kisfiához és mazl-tovot kívánt a leány-anyának. Ezzel az egy gesztusával más belátásra ítélte az eddigi felfogást. Ezután nem egy törvénytelen zsidó gyermeket tettek oda lakása lépcsőjére és valamennyit felbette az Ábrahám szövevényébe. Nincsenek zsidó mamzerok, mind kóser és „ehrlech”. Sziklaszilárdan kitartott meggyőződése mellett és legfontosabb volt számára — az ember — a zsidó ember!

(—)

Néhány szó arról, hogy miért nincsenek zsidó filmek?

Nem korszakos jelentőségű, de mert az élet minden megnyilvánulásával foglalkozunk, erről is írunk kell. Ha figyelemmel kísérjük a filmek világát, meglepetéssel állapíthatjuk meg, hogy a világ filmipara nagyrészt zsidó kézben van és mégsem jött ki még egyetlen rendes zsidó történelmi, vagy modern tárgyú zsidó film. Ha jöttek is palesztinai filmek, azok — valljuk be, — elég üresek, gyengék voltak. Ha meg a new-yorki, vagy lengyelországi zsidó filmek kerültek vetítésre, azok is lehetetlen meséjükkel, még rosszabb szereplőkkel és technikájukkal eljlesztették a zsidó közönséget a filmtől. Egyszerűen csak csodálkozunk ezen. Most, amikor — sajnos — az egész világ „zsidózik”, legfőbb ideje volna annak, hogy akár történelmi filmekben, akár modern zsidó eseményekkel kapcsolatban, valami művészi alkotson, akár az amerikai, akár az európai fejlett filmipar.

Aktuális tette ezt a kérdést az, hogy a világhírű Korda-filmek romániai elárusítását, forgalombahozataltát Janovits Jenő, a kiváló ardeali színigazgató és a művészi érzékű Ince Vilmos bucaresti Gloria filmvállalata vette át. Ezek a szakemberek bizonyára jól végzik feladatukat a Korda-filmek terén, de jó volna, ha felhívnák figyelmét Korda Sándornak, a Budapestről elszármazott kiváló szakembernek, aki megteremtette az angolok nemzeti filmiparát, — hogy foglalkozzék zsidótárgyú filmek gyártásával is. Volna ebben üzleti fantázia, mert hiszen nem csupán a zsidók, hanem a világ filmek iránt érdeklődő sokszázmillió közönsége is érdeklődéssel fogadná, ha egy valóban jó és épkézláb filmet nézhetne meg a mozikban. Egy Korda Sándor művészi tehetségét és rátermettségét igényelné egy zsidótárgyú film elkészítése. Jól tenné a romániai expozitúra, ha erre a körülményre felhívna a londoni filmszakvilág figyelmét.

Száz fontot küldött a windsori herceg egy stanislai zsidó orvosnak, hogy szerelmével megesküdhessen

Lembergi jelentések szerint, két nappal ezelőtt érdekes pénzküldemény érkezett egy stanislai fiatal orvos címére. Száz fontot tartalmazott a küldemény és a feladója nem volt más, mint a trónjáról lemondott VIII. Edward király, aki néhány nappal ezelőtt vette feleségül Simpsonné asszonyt, szíve választottját, a monsi polgármester előtt. A házasságkötésnek nem volt semmi zsidó vonatkozása, de jellemző arra a megértésre, amellyel Windsor hercege viseltetik minden emberi iránt, az a pénzküldemény, amelyet most ebbe a lengyelországi városkába eljuttatott.

Egy S. nevű fiatal zsidófiu, középiskolai tanulmányai után Bécsbe ment, hogy az egyetemet elvégezze. Ott tanult, de közben szerelmes is lett egy bécsi kisleányba. De szegények voltak mindketten, nagyon szegények. Ilyen körülmények között házasságot nem köthettek. A fiu gondolt merészet

Gyermeke iskolába jár?

Gondoljon egészségére!

Lássá
el

SENLASLO (Szt. László)

fertőtlenítő toalettzappannal Üdít — Fehérit — Fertőtleníti
DENTONAL fogpasztával

és nagyot, úgy gondolta, hogy csak szerelmes ember érti meg a másikat és levelet írt a volt angol királynak, amelyben feltárta szomorú anyagi helyzetét és nagy szerelmét, amelyet a bécsi leány iránt érez.

Elment a levél és ugylátszik, eltalálta azt a kellő pillanatot, amelyben a windsori herceg együttérez minden hasonló sorsban levő emberrel. És a stanislai orvos megkapta a pénzeslevelet, amelyet várt. Száz font volt benne és azt kívánta neki a volt király, hogy legyen nagyon boldog azzal a leánnyal, akit sorsársául kiszemelt magának.

Egész Lengyelországban beszélnek a páratlan érdekességű eseményről, amely bizonyára bekerül a világsajtóba és csak egy hátránnyal fog járni, hogy mostantól naponta sokezer levelet fog kapni, mézesheteit egy osztrák kastélyban tölkö herceg, mert minden szerelmes azt hiszi, hogy ő is fog kapni legalább száz fontot tőle. Holott csak az utóroknek jár sikerrel az ilyen lépés, akik utánozzák, már nem biztos az eredmény.

Két embert boldoggá tett a herceg, ami bizonyára megédesíti saját boldogságának heteit.

Helmut Hirsch kivégzésének rejtélye

Az új német igazságszolgáltatás furcsa fejezetére tett pontot a német rádió egyik június 4-iki jelentése. Amint a német leadó bement, a berlini népbíróság ítélete alapján kivégezték Helmut Hirsch vádlottat. Hirschet hazaárulás és azon a címen ítélték el, hogy merényletet tervezett a német vezérfurcsák ellen. Kezdetben azt híresztelték róla a német sajtó, hogy emigráns, aki titokban visszatért az országba, hogy ott merényleteket kövessen el. Az igazság az, hogy Hirsch a múlt év december 20-án ski-kirándulásra ment és onnan nem tért többé vissza. A csehszlovákiai hatóságok, amelyeket Prágában élő apja felkért a nyomozásra, kiderítette, hogy Németországba ment. Helmut Hirschnek egy Nansen-utlevele volt, amelyre a prágai német követség szabályos vízumot adott. A legvalószínűbb, hogy Hirschet egy birodalmi német kém környékezte meg, átcsalta a haláron. Lehet, hogy a fiatal fiúnak fejét telebeszélte mindenféle fantasztikummal, aki gyűlölte a nemzeti szocialista rezsimet és meggondolatlanul belecsalták a kelepécsébe. Nem is lehet képzelnünk másként, minthogy a prágai német követség csak „valakinek” protekciónak adta ki egy Staatenlos-utlevélre a vízumot. Azután elfogták a „merénylőt”, aki nem követelt el semmit. Nem állították bíróság elé, pedig ha lett volna valami nyomás oka annak, hogy bíróság elé állítsák, akkor gondoskodott volna a propagandaminiszter, hogy megfelelő teátrális beállítással vonja felelősségre a „zsidó világösszeesküvés” és Goebbel gondoskodott volna arról, hogy a „zsidó büntársakat” leplezze. De mindez nem történt meg. Nem pedig azért, mert nem tudtak volna semmi komoly vádat felsorakoztatni egy nyilvános bírósági tárgyaláson.

Tekintettel arra, hogy Helmut Hirsch apja az Egyesült Államokban született és a szerencsétlen áldozat Csehszlovákiában, az amerikai követség washingtoni megbízásból interveniált az irányban, hogy az ítéletet ne hajtsák végre. De anélkül, hogy a Gestapo rejtelmibe betekintést nyerhetek volna az amerikaiak, végrehajtották az ítéletet. Nem kétséges, hogy Hirsch a hitleri gyűlöletnek egyik szerencsétlen, ártatlan áldozata. De mert ártatlan volt, nem vitték a világ közvéleménye elé, hanem „háziilag” intézték el és csak a német Rundfunk-napi propaganda szolgálatába állították be Hirsch tragikus halálát, amely június 4-én be is következett a náci hóhérok jóvoltából...

HELMUT HIRSCH BUCSULEVELE
SZÜLEIHEZ

A Németországban kivégezt Helmut Hirsch bucsulevelet intézett Prágában élő szüleihez, amely a következőképpen szólt:

Kedves anyám és apám és kedves Käthe! Épen most közölték velem, hogy megkegyelmezésem érdekében beadott kérvényt visszautasították. Itt tartok már. Tudjátok meg, hogy ezekben a súlyos percekben magamra találtam. De az élet minden szépsége előtt áll a kérlelhetetlen vég. Ki kell bírjátok ezt. Ne csüggedjétek! Ne tévóázzatok. Megtanultam, hogy minden kérdésre „igen” mondjak. Nem csupán elviselni kell a sorsot, hanem szeretni is, úgyahogy adódik. Belső gravitációk a törvény, amely után élünk. Ugy érzem, hogy belső képemet teljesen betöltöm és tökéletesség elé haladok. Azaz tudok nektek hálás lenni, hogy az utolsó pillanatig is megmutatom, hogy a ti szereteleteket és jóságtokat arra használtam fel, hogy egész emberré váljak a mai időknek és származásoknak embere.

A levél kissé zavaros eredetiben is. Folytonos utalások olyan kérdésekre, amelyeket mi nem érthetünk. Legvalószínűbb, hogy nem irhatott egyebet s talán csak a szülők értik meg a fiatalon mártírhalt Helmut Hirsch szavait.

Az ardeali zsidóság legkedveltebb
találkozó helye Bucureștiben

KATZ orth. **RESTAURANT**
București, str. Carol 32. I. emelet

— Eljegyzés. Kain Ignácz szőlőnagybirtokos (Marghita) eljegyezte Fisch Elza urleányt Oradáról. (M. k. é. h.)

x Olcsón nyaralhat Bulz községben (Iadvölgy állomás) Silberstein Bernáthnál. Gyönyörű vidék, klimatikus levegő, 500 méter a tenger felett. 25%-os vasúti kedvezmény. Szigorúan orth. kóser konyha. Sinautó csatlakozás a remeci Stana-ra. Felvilágosításért forduljon: Silberstein Bernáthhoz, Bulz, Gara Valea Iadului.

x Lábfájásoknál meglepő eredményt mutat a Szt. Rókus lábifüldő. Megszűnik azonnal az égető érzés, nem kinez a cipő, lelohadnak a duzzadások, nem nyilálnak a tyukszemek, sőt annyira megpuhulnak, hogy kézzel eltávolíthatók. Bevásárlásnál kérje a zöld csomagolású valódi Rókus-sót.

Dr. Mandel Józsefné Oradea, Cogălniceanu 8. Telefon 64

orth. panziója és izr. diákleány nyaraltatása

Boia Valca Mariei (Jud. Satmare)

Fényesek között, ózondus levegőjű, modern világban, tanárnői felügyelettel, rendező nyaraltatását. — Feinötteknek külön panzió. Vasas, jódos, szénsavas gyógyfürdői. Sport, zene, nap- és hízkurák. — Kirándulások. — Mérsékelt árak. Vasúti kedvezmény.

Egy munkás élet határkövénél...

Ötvenéves lett Wasserstrom Sándor, lapunk főszerkesztője

Több mint öt esztendeig dolgozott a legrégebb és legkiválóbb oradeai lap-szerkesztő, Fehér Dezső, élete legnagyobb munkáján, amely posthumus műve lett, mert csak halála után jelenhetett meg. De a könyv, amelynek címe: „Oradea és Bihormegye kulturtörténetének emlékkönyve” kilencven százalékban készen volt, amikor a kiváló szerkesztő meghalt. Ebben a több mint ezer oldalas könyvben megíródott Oradea városának története és életrajza mindazokról a román, zsidó, magyar vezérférfiakról, akik ennek a városnak fejlesztésében kivették részüket és dolgoztak, alkottak Bihorország felvirágzása érdekében. Ebből a könyvből vettük át alant cikket, lapunk főszerkesztőjének életrajzát, ahogy azt Fehér Dezső megírta. Nem mi irtuk, hanem egy maradandó munkából vettük ezt át, hogy ne essünk az öndicséret vádjába.

Oradea kulturintézményeinek fejlesztésében, gazdasági, kereskedelmi és ipari hírvének megszerzésében, a magyarsággal egy harci sorban váltak ki alkotómunkájukkal a zsidóság azon kiváló vezérférfiai, akik vallásos szellemük és intézményeik megőrzése mellett, mint azt a város történelmének foliánsai bizonyítják, igaz lokálpatrióta szeretettel vettek részt mindenkor városunk polgárságának humánus, kulturális és gazdasági alkotó munkásságában. E régi zsidó vezérférfiak példáját követve fejtett ki évek óta a háború és az azt követő nehéz gazdasági években értékes munkásságot Wasserstrom Sándor, aki Oradeán 1887 június 7-én született.

AHOGY EGY ÉLET ELINDUL

Wasserstrom Sándor, ősei és apja tradíciójához híven, előbb a zsidó talmud-iskolában kezdte tanulmányait városunkban, de ambíciója, tudásvágya arra ösztökélte, hogy a világi tudományokkal is felfegyverkezzen az élet harcára. Középkorai tanulmányait részben magánúton, részben a premontrei gimnáziumban végezte és azután a váradi jogakadémiára iratkozott be. Jogi tanulmányait azonban, mikor 22 éves korában megnősült, félbeszakította, hogy gyakorlati pályán értékesítse törhetetlen akaraterővel tudását és ambícióját. Átvette atyjának detail kereskedését és nagy kereskedelmi szakavatottsággal, szorgalmával olyan engross üzlettel fejlesztette, mely országos viszonylatban is erős üzleti aktivitást tudott kifejteni. Hatalmas koncepciójú munkásságát azonban valójában 1918-ban kezdte meg, amikor megvásárolta a Guttman József-féle több mint egy század óta működésben levő téglagyárat annak örökösaitől és a hozzá vásárolt földterületekkel, téglagyártáson kívül mintaszerű mezőgazdasági tevékenységet is fejtett ki. A téglagyárat környező területet időközben felparcellázva, 15 utcát kitevő városrészt és a Wasserstrom-kolónia részbeni felépítését tette lehetővé, az építkezők részére juttatott kedvezmények által.

A WASSERSTROM TELEP, AMELYEN MÉG A TÖRÖK HÓDOLTSÁG IDEJÉBŐL VALÓ TÉGLAGYÁR VAN, AHOL EGYKOR AVAR TEMETŐ ÉS A SZÁLKA KÖZSÉG VOLT

A kolónia egyik érdekessége, hogy több utcát a város intellektueljei — és ezek sorában

regi tanárai nevére nevezett el. Így öröközte meg többek között dr. Károlyi Irén, volt premontrei gimnáziumi és akadémiai tanár, továbbá dr. Bozóky Alajos igazgató emlékéit a Wasserstrom-telepen róluk elnevezett utcákkal. Egyik érdekessége még a Wasserstrom-féle téglagyárnak az, hogy az ország legkiválóbb archeológusai nemcsak a múltban, de ezidőszert is a legtöbb, igen gyakran évezredek történelmi emléket ástak ki ott és a bihormegyei és oradeai múzeum sok érdekessége a történelmi helyről származik, ahol évszázadokkal ezelőtt a Szálka nevű falu volt. Avar emlékeken kívül egy Szent István korabeli templom és sirhelyek maradványait is ezen a helyen ásták ki néhány évvel ezelőtt és a török hódoltságának számos műkincse is került elő itt a föld mélyéből. Még ma is áll azonban egy évezredek, egész jókarban levő pince, amelynek falai a mellette levő domb barlangüregeit határolják.

IRODALMI ÉS KÖZÉLETI TEVÉKENYSÉGE

Wasserstrom Sándor már fiatalabb korában élénk irodalmi tevékenységet fejtett ki és főként a zsidó szociális problémával foglalkozott. Cikkei eleinte a cluji „Uj Kelet”-ben, a budapesti „Múlt és Jövő”-ben, a „Nagyváradi Napló”-ban és a „Nagyvárad”-ban jelentek meg. Intenzív részt vett a nemzeti alapon álló vallásos Mizrahi mozgalomban és mint ilyen, 1924-ben az oradeai szervezet elnökévé választották. 1928-ban pedig a Mizrahi ardealrészi központjának lett elnöke. Közéleti tevékenysége ennek folytán több irányváltást hozott. 1927-ben nemcsak mint az ardeali, hanem az egész romániai mizrachisták delegátusaként jelent meg Bazalben, a XV-ik cionista világkongresszuson, ahol egyrészt mint a mizrachisták csoportjának vezető tagja, valamint a mizrachisták kongresszusi csoportjának „finance politische” bizottságában dr. Weizmann, dr. Arlosoroff, Jabotinsky és Heller sejm képviselővel együtt készült el a Palesztina építmunka egyik legrandiózusabb pénzügyi tranzakciója, mely a világ zsidóságának önkölcsönével igyekszik a zsidó államot felépíteni. 1928-ban az ardeali Zsidó Nemzeti Szövetség mint a mizrachisták képviselőjét be-delegálta a bucuresti-i Consiliul Superior-ba, a romániai cionisták legfelsőbb tanácsába. 1935 augusztusában megejtett cionista világkongresszusi választásokon az ardeali nemzeti alapon álló vallásos zsidóság képviselőjeként választotta meg a Prágában megtartott XVIII. világtörvényszakára.

VÁROSI TANÁCSOSI MŰKÖDÉSE. AMIKOR EGYETLEN KISEBBSÉGI REPREZENTÁNS VOLT ORADEA VÁROS TANÁCSÁBAN

Közéleti tevékenysége azonban nem merül ki tisztán a cionista munkában, hanem mint a népkisebbségi alapon álló zsidóság exponense, úgy helyi, mint országos relációban nagy propagandát fejt ki, hogy az országban a zsidóság minden rétegét megnyerje szónoklataival a zsidó nemzeti és népi ideológiának. 1926 óta az oradeai Zsidópárt ügyvezető elnöki minőségében vezeti a párt ügyeit. 1924-ben megválasztották a város zsidó tanácsosává, amelynek ma is tagja. Amidőn 1931-ben a város tanácsát feloszlatták és a kormány 7 tagu comisia interimaret (átmeneti tanácsot) állít a város élére, egyetlen kisebbségi tagként Wasserstrom Sándort nevezte ki. 1932 őszén Oradea város taná-

csa az új román közigazgatási törvény értelmében a kebelében kiküldött 5 tagu verifikáló bizottságban, amely a város pénzügyi szerve, őt delegálta.

NAGY JELENTŐSÉGŰ MŰKÖDÉSE A HITKÖZSÉG BELÉLETÉBEN

Közéleti tevékenységének egyik legerősebb terepuma úgy a helybeli orth. hitközségben, mint az egész ardeali hitéletben kifejtett

WASSERSTROM SÁNDOR
főszerkesztőnk

munkássága. Már 1917-től hathatós részt vett a hitközségi iskola és jótékonyági ügyeinek intézésében. 1920-tól 1926-ig a hitközség gazdasági életének reorganizálását forszirozza. 1926-tól a mai napig a hitközség gazdasági életének vezetője és ezen munkakörében azon igyekszik, hogy a hitközséget visszatérítse azon ősrégi tradíciókhoz, amely szerint a hitközség szociális, jóléti és kulturális intézményeivel, zsidó népközségi teendőket is végezzen. Hogy az 1937 december 4-iki hírhedt diákzavargások idején feldúlt és összerombolt zsidó templomok kárát a kormány városunk zsidóságának megtérítette, abban legjelentékenyebb része volt Wasserstrom Sándor erélyes föllépésének, aki nemcsak azt eszközölte ki Kőszeghy József városi főmérnökkel együtt, hogy az orth. és neológ templomoknál megállapított milliós károkat a kormány kifizette, de intervenciója során érte el azt, hogy Duca akkori belügyminiszter kijelentette előtte, hogy Romániában nem lesznek többé hasonló antiszemita kilengések és templomrombolások.

Wasserstrom Sándor, mint az orth. hitközség gazdasági vezetője, főként a hitközség intézményeinek fejlesztését és azoknak újjáélesztését tartotta szem előtt. Az ő gazdasági vezetésének érdeme, hogy a hitközség kezdeményezésére felépítette az európai kontinens egy higiéniai, mint komfort szempontjából is egyedülálló nagy rituális szárnyasvághidját és a Cuza Voda utcai modern rabbiakást. Az ő tervei szerint szerelték fel a Fuchs Mór-utcai nagytemplom addigi gázvilágítási berendezését gyönyörű villanycsillárokkal és ezenkívül az antik, addig forgalmon kívül helyezett Calea Victoriei-utói régi templomot is ő restauráltatta. Nagyszabású terveket dolgozott ki a túlméretezett hitközségi terheknek elviselésére és így a hitközség jövedelmét az intézmények üzemeltetése által igyekezett előteremteni. Az 1926-ban, az amerikai Joint égisze alatt létesült oradeai Kishitelbank megalapításában intenzív munkával és nagyobb részvényjegyzéssel vesz részt. Megalapítása óta a bank igazgatósági tagja. Mint a Szentegylet, Kórházegyesület, Árvagondozó és más zsidó

karitativ intézmények vezető tagja, részt vesz a város zsidóságának minden szociális és jótékonyági akciójában.

A „NÉPÜNK” MEGINDULÁSÁNAK TÖRTÉNETE

1928-ban a Sigheten megtartott Mizrahi ardealrészi konferencián, amelyen a Mizrahi világszervezet elnöke, Rav Meir Berlin is részt vett, a konferencia Wasserstrom Sándort bizta meg egy hetilap megindításával és szerkesztésével, amelynek a nemzeti alapon álló vallásos zsidóság szolgálatában kell állnia. Wasserstrom Sándor a hetilapot „Népünk” címmel meg is indította s noha kezdetben súlyos pénzügyi nehézségekkel kellett megküzdenie, rövid néhány év alatt a kitünően szerkesztett lapot

nemcsak Ardeal, de a magyarországi, csehszlovákiai és jugoszláviai magyar nyelvű zsidóság legnagyobb publicitásműveivé fejlesztette. A lap irányában a népkisebbségi eszmék, a mizrachizmus, a hitközségek egységes táborba való tömörítését képviseli. A „Népünk” széles olvasótömegekre támaszkodik és irányt szab Ardeal és az utódállamok zsidó közéletének.

Közéleti harcossága közben Wasserstrom Sándor híveinek nagy tábora mellett természetesen ellenfeleket is szerzett, de alkotó munkásságának ismerői és értékelői a leghevesebb eszmeharcok közben is elismerik, hogy maradandó értékű alkotásokkal vált ki egyénisége a zsidó közéleti és kisebbségi harcok csataterén.

Az orth. Központi Iroda által összehívott csonka értekezlet elhatározta, hogy

Erélyesen interveniál a miniszternél, az orthodox autonomia és a megsemmisített választás jóváhagyása végelt

Utolsó erőfeszítés az ardeali orth. Központi Iroda autonómiája érdekében.

Cluj (június hó.) Junius 9-ére hívták össze — amint lapunkban is megírtuk — az ardeali orth. Központi Iroda választmányát, hogy döntsön az Iroda megsemmisített választása ügyében. Az új választmányt hívták össze, amely első ülése alkalmából hatyudalát is elzengte, mert a kultuszminisztérium által törvénytelennek minősítvén megválasztása, csak akkor til majd össze, ha a kongresszus újra megválasztja a választmányt. Demonstráció akart ez lenni annak érdekében, hogy az ortodoxok autonom intézhetik továbbra is sorsukat és a külső beavatkozások rendszere nem lehet a jövőben irányadó, mert az súlyos kárára és sérelmére volna az ardeali zsidó élet fejlődésének.

A választmány inkább értekezlet formáját vette fel és nem adott neki teljesen hivatalos karaktert, mert hiszen csupán arról volt szó, hogy önmaga létéről mondjon végszót és azt határozták el, hogy mikor legyen az új kongresszus? A résztvevők egy része az ardeali zsidó élet prominens főbbijai voltak. Világi emberek közül leginkább az askenázok jöttek el. Hogy miért? Erre nem nehéz válaszolni. Ha nincsen valami „tachles”, így valami hitközségi belvillongás, választás, vagy buktatás, ha nincs hatalmi kérdésről szó, hanem inkább komoly, csendes munka kell folyjon, akkor az askenázok gyűlnek csak össze. Mert tudják, hogy békés atmoszférában többet lehet dolgozni egy félóra alatt, mint viták hevében három napon át. Bennük van kötelességérzet, amit ezzel a megjelenéssel is dokumentáltak. Alig egy óra hosszáig tartott az egész értekezlet és az áldozatkész delegátusok ebben a kánikulai melegben elíttek, hogy a hívásnak eleget tegyenek és lehet, megmentsék az ortodoxia szervezetéből azt, ami megmenthető.

Délután három óraker pontosan megkezdődött a gyűlés az Iroda cluji helyiségében.

Wézel Albert főrabbi elnök megnyitja a gyűlést és referál a miniszteri feloszlátás kapcsán előállott új helyzetről, amelyben a választmány állást kell foglalnia. A miniszter által ugyan illegálisnak kimondott választmány tagjait a hozzájuttatott megkeresésekre hívta össze és így ennek inkább értekezlet, mint legális választmányi ülés jellege volt. A kultuszminisztérium már két terminust is adott az új választói konferencia egybehívására és megejtésére. Most ismét elha-

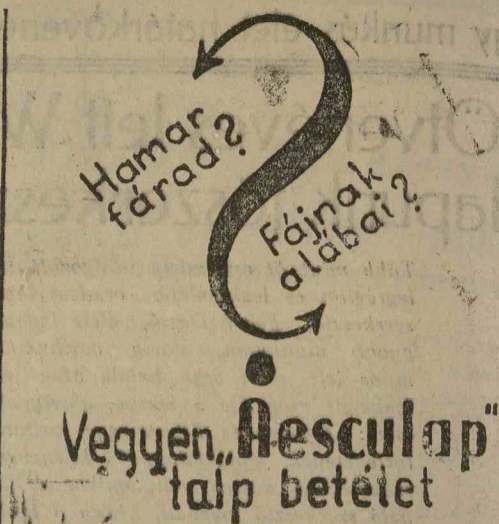
lasztotta — harmadizben — az Iroda vezetőségének kérelmére, a választás végső terminusát július hó 15-ig szabta meg, ameddig okvetlenül meg kell tartani a már megválasztott delegátusok után a konferenciát.

Schönbrun Adolf timişoari delegátus erősen tiltakozik, hogy a feloszlátási tény befejezettnek tekintés, mindent el kell követni, hogy a kultuszminisztérium az Iroda autonómiáját sértő feloszlátását vonja vissza s e célból deputációt javasol küldeni úgy a minisztériumhoz, mint a legfelsőbb helyre.

Freund Izrael reghini főrabbi, Ordentlich Ferenc deji delegátus, Herschdörfer Aron reghini és Scharfstein Jakab aradi hitközségi elnökök mindannyian amellet szólnak fel, hogy minden lehető el kell követni, hogy a decemberi választás megerősítést nyerjen. Mindenesetre a kultuszkormány által előírt terminusból sem szabad kiesni, nehogy ebben a kultuszkormány renitenskedést lásson és Damokles kardként felettünk lebegő teljes feloszlátással egyidejűleg az Iroda élére egy ideiglenes bizottság neveztessek ki.

Teitelbaum Joel sathari főrabbi kettős intervenciót kér a kultuszkormány előtt. Előszörban a terminus kitolását, hogy a háromgyászhétben ne kellessen választást tartani. Egyidejűleg rá kell mutatni a kultuszkormányra, hogy az általános zsidó leszegényedés folytán, de a kánikulai időben is, a hívek nem jelenhetnek meg delegátusi minőségben, mi által a választási konferencia ilyen módon eredményesen, épen a feloszlátási rendelkezés értelmében nem tartható meg a miniszteri intenciók szerint.

Klein Jakab halmeui és Paneth deji főrabbi is ily értelemben szólaltak fel. Heller Mór ludusi delegátus indítványára az érte-

kezlet kimondja az előző konferencia határozatának legalizálását, amelyen még az esetleges új választói konferencia esetén sem változtat. Ilyen módon is kifejezésre juttatva a külső beavatkozással szembeni álláspontját.

Egyidejűleg az értekezlet elhatározza, hogy a választmány leköszön tisztségéről azon esetben, ha a kultuszkormány nem vonja vissza a decemberi választást megsemmisítő végzést. A vezetőség pedig a miniszterium által kijelölt időpontig köteles kiírni az új konferencia megtartásának napját.

A konferencia pontos időpontját június 29—30-ára tűzi ki. Elhatározták, hogy azonnal deputációt állítanak össze, amely a kultuszminisztériumban intervinálni fog, hogy a megsemmisítő végzést vonja vissza és a decemberi választást erősítse meg. A küldött tagjai: a tárgy-muresi, baia-marei és reghini főrabbi, világiak pedig: Friedman Ferenc, Schönbrun Adolf (Timişoara), Ullmann Miklós (Oradea), Stein Bernáth (Carei).

Nagyon üdvösnök találna az ardeali zsidó közvélemény, ha a minisztériumnál eljáró delegáció eredményes munkát végezne Bucureştiben. Hiszen a legnagyobb autonomia sértése az ardeali ortodoxiának a külső hatósági beavatkozás és illegális kimondása egy oly választásnak, amely befelé legális, mivel a választói kongresszus delegátusai túlnyomó többségének akaratával találkozott. Nagy szükség volna már arra, hogy az ortodoxia legfelsőbb fórumának autonómiája ne legyen kitéve mindenféle külső beavatkozások ártó tendenciáinak, s hogy örökre elvegye kedvét azoknak, akik bizonyos sérelmek orvoslását csak úgy képzelik el, ha a legkisebb egyéni sérelemnél is a miniszternél járnak el, hozott határozatok megsemmisítése végelt. Az ardeali zsidóságának legnagyobb szegénye az, hogy minden legkisebb belső harc elfajulásakor csak akkor és csak úgy tudják elképzelni azok likvidálását, ha a hatóságokhoz szaladnak beavatkozás végelt. Hol a helyi hatóságokat, hol pedig a bucureştii magasabb fórumokat járják rendszeresen. Ennek egyszer s mindenkorra vége kell legyen és ezért tartjuk fontosnak és üdvösnök, ha a kiküldött delegáció munkája eredményes lesz.

Schwartz Menyhértné, Orth. Zsidó Leányinternátusa
Oradea, Str. Episcopul Ciorogariu No. 8, **fiú- és leánygyermek nyarallatása**, kies fekvésű, magaslaton levő **Bratcan**,

állomástól 8 percrenyire, a hegyek között épült egészséges köépületben, por- és szélmentes helyen. — ALLANDÓ FELÜGYELET! Kiránduló helyek! Sporttanár vezetése mellett az összes sportágak szakszerű tanítása. Mérsékelt árak. Strand. Teniszpálya. Rádió. Hízó-, nap- és légtúra. Kitünő referenciák. Prospektus. Gyermek kisérvél és anélkül is felvétetnek. — Telefon Oradea No. 11.
Kérjük a jelentkezéseket elhelyezés végett mielőbb eszközölni.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea, Strada Iosif Vulcan 4
Telefon: 440

Előfizetési árak:

Beloldón: Hitközségeknek és vállalatoknak	500 lei
Magánosoknak egészévre	300 "
" félévre	160 "
" negyedévre	85 "
Külföldön: Csehszlovákiában	120—80, 45, 25 ck.
Jugoszláviában	180, 95, 50 dinár
Magyarországon	25—15 pengő
A többi államokban	10—5 dollár

Naptár 5697

Népünk cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Péntek: Tammuz 9, június 18.

Szombat: Tammuz 10, június 19. 5: פדק

Heti szidra: חוקת

Heti haftora: ויפתח הגלעד

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 8.11

gyertyagyújtás 8.19

Istentisztelet kezdete 8.29

Szombat befejezése 9.31

Az ötvenéves főszerkesztő!

Ha nem tudnám, nem is hinném, hogy Wasserstrom Sándor ötvenéves lett. Mi, akik naponta látjuk azt a folyton virulens, motorikus erőt, amely őt üzi-hajtja, egy huszévest is megszégyenítő tetterővel, nem is tartjuk lehetőknek, hogy félszázad szaladt el feje fölött. Életéről nem szabad még mérleget készíteni, mert hiszen — ahogy mondani szokás — élete delén van még csak. De annyit meg kell írunk a lap hasábjain is (— amely fölött korlátlan jogaink vannak — véli a közönség), hogy mintaszerűen dolgoz élet volt eddig a Wasserstrom Sándoré. A sajtó berkeiben csak tíz esztendeje van, addig kizárólag közéleti és gazdasági ügyekkel foglalkozott. De még ma sem tud kizárólag sajtóügyekkel foglalkozni, mert nyújthat-e egy lap anyagi megélhetési bázist? Nem is azért hiota életre, hogy anyagiakban nyújtson valamit, mert ha úgy lenne, akkor talán nem is lehetne olyan bátor, szókimondó élenharcoló orgánum, mint amilyen most.

De most nem a lapról, hanem annak főszerkesztőjéről akarok írni, ötvenedik születésnapja alkalmából. Arról az emberről, aki kora hajnali órákban kel fel, hogy napi responzumát a munkából elvégezze. Aki hajnalban üzemébe megy ki még most is naponta, hogy már a reggeli órákban a szerkesztőségben legyen. És egész napját a lapnak szenteli. Utasításokat ad, megszabja a lap irányát, szerkeszt, átboszankodja a beküldött kéziratokat, tárgyal a felekkel és másnap újra kezdődik előlről a körforgás. Pillanatnyi pihenést nem enged meg magának. Sőt még arra is van gondolja, hogy a lap pénzügyeit is rendezze és előteremtse a szükséges összegeket.

Mert nemcsak cikkek kellenek egy laphoz, hanem pénz is. A nyomdászamlát, meg a bélyegét, meg ezernyi más kiadást percnyi pontossággal fizetni kell. És ehhez szívbős energia kell. Olyan erő kifejtés, amelyet Wasserstrom Sándor tud elvégezni. Olyan nem lankadó erővel, olyan ambícióval, mintha ettől függne léte, mintha e nélkül nem is volna élet. Hogy miért teszi ezt? Mert szerelme, ideálja, legjobb barátja, legjobban ápoltt egyetlen gyermeke, becézett kincse: a „Népünk”. — Sokat és sok irányban dolgoztam pihenés nélkül évtizedeket — szokta mondani — de ez a lap nőtt legerősebben szívemhez. — A tíz eszten-

deje vele jobban-rosszban együttműködő kollégáim, nem mulaszthatom el, hogy itt, lapunk olvasóinak tizezrei előtt ne mondjam meg neki, tul minden sablonon és a nálunk nem létező érzékenyülés nélkül: hogy adja az Ég, hogy ilyen erőben, ilyen végtelen szorgalommal és ambícióval dolgozzon továbbra is még évtizedekig a zsidó élet küzdelmes és hálátlan frontjának első soraiban.

S ha mérleget csinál eddigi életének hártármegyéjén, akkor nyugodtan állapíthatja meg, hogy nem végzett és nem végez fölösleges munkát. Zsidó lapoknak százai haltak meg születésüktől számított egy-két éven belül csecsemőbetegségekben. De a Népünk — hála az ötven esztendő jubilánsnak — ma éretten és megalapozottan dolgozik a sok oldalról támadott zsidóság érdekében. Mennyi energiát, mennyi álmatlan éjszakát, mennyi átlóhott nappalt rejtenek magukba ezek a hetenkint megjelenő hasábkok! Mennyi divergáló érdeknek, mennyi érzékenységnek, mennyi örömnnek regisztrálója, mennyi könnynek felszárítója volt ez a lap tíz esztendő alatt? Azt csak mi tudjuk, akik itt ülünk az íróasztalok mellett és dolgozunk, nagyrészt önzetlenül, a zsidó nép alázatos szolgálatában.

Wasserstrom Sándoré az érdem oroszlanrészre, hogy ma sok tizezren állanak lapunk mögött. Törhetetlen energiájának élő emlékoszlópa ez a lap, s ama bámulatos ambíciójának, amelyet sajtóembereknél ritkán találunk. A legambiciózusabb, a legfiatalabb, a leglelkesebb ma is közöttünk: az ötvenéves főszerkesztőnk.

Nem szoktunk magunkról írni és most is félig-meddig becsempészem a lapba ezt a cikket, amelynek nincs is más célja, csak anynyi: hogy ezeken a hasábkokon, amelyek anynyi munkát, álmat, energiát és lelkesedést temettek eddig el, — megszorítsam munkás, energikus kezét!

Leitner Zoltán.

— London külvárosi zsidói és az angol koronázás. A két Tharaud-testvér, a híres francia írók, Londonból nagy koronázási riportot küldtek Párisba. Ebből a riportból közöljük a következő részleteket: A koronázás estéjén betértünk egy kis étterembe a londoni gettóban. Héber betűk ragyogtak a portálén és éppen idejekorán érkeztem. A terített asztal közepén óriási torta foglalt helyet, mely királyi koronát ábrázolt csupa édességből. Egy öreg szakállas zsidó fekete selyemsapkában felvágta a tortát, héber áldást mondott a királyra és mindegyikünk kapott belőle egy darabot. Megfigyeltem: ezek a külvárosi londoni zsidók úgy rajongtak a királyért és királynőért, hogy azt a legelőkelőbb lordok sem teheték bensőségesebben...

— ARADON, ha jól és olcsón akar étkezni, keresse fel Klein Dávid orth. kóser vendéglőjét, Piața Avram Jancu 11.

— Zsidó orvos szobra. A bécsi Rotschild kórházban megkapóan ünnepelték meg dr Ludwig Braun egyetemi tanár, a híres orvos első halálzási évfordulóját. Az előadó teremben leleplezték az elhunyt szobrát, melyet Clara Glass szobrászművésznő készített. Dr Raschkes tábornok-orvos kórházigazgató tartotta az ünnepi beszédet, majd dr J. H. Körner, a kórházbizottság elnöke bejelentette, hogy a kórházban „Braun-előadótermet” fognak építeni és ott fogják felállítani a nagy orvos, oktató és kutató mellszobrát.

Eredeti közlemény.

S. E Brasov, Str. Regele Carol 25. Következő levelet írja hozzánk:

Igen tisztelt Gyógyszerész Ur!

Fivérem, aki már nézni, hallgatni nem tudta évek óta tartó kínzó gyomorfájdalmamat és rettenetes bélgörcsökből fakadó szörnyű jajgatásaimat, hazaérkezve meglepett 1 üveg Gastro D. gyógyszerrel. Eddigi eredménytelen próbálkozásaim után egyszerűen csodálatosnak kell neveznem azt a gyógyító hatást, amit rövid használat után Istennek hála elértem pokoli kínjaim után. De nagyon szeretném a kurát folytatni, miért is kérem részemre még 2 üveg Gastro D.-t sürgősen elküldeni...

Ezen amerikai gyógynövény kivonatával készült Gastro D. ma már a különböző gyomor-, bél-, epe-, vese- és májbetegedésekben szenvedők közkinccsé vált, mert rövid kúra után a legkitűnőbb eredmények érhetők el.

Kapható gyógyszertárakban és drogériákban, vagy megrendelhető 135 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerárban, București, Calea Victoriei 124.

— Házasság. Farkas Józsefnek, a Dermata rt. igazgatójának Magda leánya június 18-án kötött házasságot dr Klein Endrével, a cluji jogásziifjuság nagytehetségű tagjával, dr Klein Miksának, az ismert zsidó közéleti férfinak fiával. Lapunk szerkesztősége ezuttal is gratulál és sok szerencsét kíván az ifjú párnak és az örömszülőknek.

— Egy bécsi zsidó orvos új gyógymódot talált fel a vakság ellen. Az angol zsidó hírszolgálat azt a feltűnésteltető hírt közli, hogy dr Mansfeld Frigyes bécsi orvos szenzációs kísérleteket végez néhány hét óta vak gyermekeken. Dr Mansfeld, aki Büchler professzor, egyetemi tanár tanítványa, a hallási érzék erősebbé fejlesztésével foglalkozott a vakoknál és bizonyos új gyógymóddal nagy eredményeket ért el. Dr Mansfeld úgynevezett „Hörhülse” nevű készítményt talált fel, melyet nagy sikerrel alkalmazott. A bécsi vak zsidó-gyermekek intézetében folynak a kísérletek, melyekről legközelebb nyilvános közlemény is meg fog jelenni.

x Malnaș Băi, Goldstein Pansio, orth. kóser konyha, Sperber Dávid braşovi főrabbi felügyelete alatt. Elsőrangú fürdők reumásoknak és szívbetegségeknél. Világhíres gyógyvizek máj- és vesebetegségeknél. Szobák előjegyezhetők Goldstein Arthur Malnaș Băi, jud. Treiscaune.

— Jules Moch. A francia képviselőházba most választották be óriási szótöbbséggel Jules Mochot. Az antiszemita sajtó és a jobboldali front példátlan izgatást vitt végbe Jules Moch ellen, de dacára minden izgatásnak és horogkeresztes tüntetésnek, a francia nép neki adta a setei kerület mandátumát. Jules Moch, a francia szociáldemokrata mozgalom vezető elméje és egy év óta titkára Leon Blum miniszterelnöknek. Régi francia zsidó családból származik. Nagyapja III. Napoleon hadseregében tábornok volt. Apja ezredes, aki a világháborúban számos kitüntetést szerzett. Mióta a horogkeresztes izgatás a zsidók ellen folyik, Jules Moch élére állt a zsidókat segítő akcióknak Párisban. „Minden zsidó, akit üldöznek, mondotta legutóbbi beszédében, felébresztí bennem az asszimilált franciában az érző zsidó szívet”.

Magas-Tátra

STARY-SMOKOVEC (Ó-Tátra) (red)

Elsőrangú házak, úgy Stary Smokovecban, mint Tatr. Lesnan. Legmodernebb komfort, kitűnő ellátás. — A panzió árakból elő- és utószezonban 10% engedmény. Bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

Schreiber Mór, Stary Smokovec CSR.

SCHREIBER

ORTH. PANSIO Tel. 43

TATRA-LESNA

Villa Erika, p. p. Tatr. Lomnica. Tel. 28.

Kóser

TEJOLTÓ

„SCHWEIZER“ márkás
kapható

UFAROM

(volt EGGER & Co.)
vegyészeti gyárnál

CLUJ

— Ülészék a genfi mandátumbizottság. — Genf. — A Népszövetség állandó mandátumbizottsága rendes ülésre gyűlt össze. Elnökként Pierre Orts belga delegátus, aki az 1936-ban lemondott Theodoli márká helyett foglalta el az elnöki széket. Aelnökké prof. Rappad svájci delegátust választották meg. Az elnök megnyitóbeszédében sajnálattal alapította meg, hogy a Palesztina ügyében összehívandó külön gyűlést csak később fogják megtartani. A jelenlegi ülés június 14-ig tartott, amelyen a Palesztina kérdés nem került napirendre.

— Clujon ha jól akar étkezni, úgy keresse fel az ardeali zsidóság közkedvelt találkozóhelyét, a Mátyás éttermet, Calea Reg. Ferdinand 49.

— A volt lengyel miniszterelnök uszít. — Varsó. — A „Jutro Pracy”, Valery Slavick volt lengyel miniszterelnök lapja egy rendkívül élehangú antiszemita cikket közölt a volt miniszterelnök tollából, aki ma egy kormányzópart élén áll. A cikk konklúziója, hogy a kormánynak is megfelelő intézkedéseket kell tenni a zsidók ellen, de az „ideális hadjáratban” is részt kell venni minden rendes lengyel embernek. Különleges törvényeket követel és minden zsidó vagyonnak Lengyelországban való elkönfiskálását. Minden lengyelt, aki zsidóval érintkezik, szégyenpadra kell állítani. A cikk végén a lengyel asszonyokat arra kéri, hogy százpercben bojkottálják a zsidó üzleteket.

x Ládner Lajosné Remeten nyitja meg június 10-én orth. kóser pansióját. Állandó minjan. Cim: Ládner Pansio Remet, posta Valea Iadului, jud. Bihor.

— Halálozás. Gruber Sándort, a tgmuresi izr. hitközség főkátorát, a helyi Mizrahi és Poal Hadati vezetőjét súlyos gyász érte özvegy édesanyja elvesztésével, ki f. hó 8-án halt meg. Temetése nagy részvét mellett folyt le.

Ha Brasovba jön és jól akar étkezni, úgy okvetlenül keresse fel a Kahán orth. kóser vendéglőt, a Strada Voevod Mihai 13, et. II. szám alatt.

Budapestre utazók figyelmébe!

Orth. kóser penzió Budapest központjában, Andrásy-ut 43. szám. Modern kényelemmel berendezett ragyogó tiszta szobák, folyóvízzel. Kivánatra dé és konyha. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:

Friedman Józsefné

Kármel-pansió (Andrásy-ut 43)

Telefon: 12-89-67.

vagy Oradeán: özv. STRASSER IGNATZNE
Strada Nicolae Iorga 17. szám alatt.

— A lengyel parasztpárt elítéli a breszt-litovszki kilengéseket. — Varsó. — A „Zielony Sztandar” (Zöld zászló), a lengyel parasztpárt központi lapja, leszögezi egy cikkében, hogy a breszti események a „barbarizmus jelei”, amelyet erősen elítél. A lap közli a Wielun városában történeteket, ahol nemzeti demokrata agitátorok uszításaira a parasztok azzal válaszoltak, hogy elkergették az agitátorokat. — A byalisztoki városi tanácsban a zsidó városi tanácsosok azt ajánlották, hogy a város tiltakozzék a breszti események miatt, ezt az indítványt azonban a nemzeti demokrata nem fogadták el, ellenben elfogadták azt az indítványt, amely arról szólt, hogy áldozzanak a meggyilkolt Kedziora rendőrtiszt emlékének.

— Bernard Shaw a nemzeti szocializmusról. — London. — „Utmutató intelligens asszonyok számára a szocializmus körül” címen Bernard Shaw a fasizmusról és kommunizmusról nyilatkozott. Rendszerint a fasizmusok nem rabolhatják ki a gazdagokat, csak különleges és kivételes esetek is vannak: például amikor Hitler kirabolja a gazdag zsidókat. Németországban büntetett lett az, ha valaki zsidónak született. Meghagyni, hogy míg a zsidók kirablását a gazdag németeknek megengedte, a német fajproletárt épen úgy kiszipolyozza, mint a zsidókat. Hitler a világ zsidóságát ellenségévé tette és hadjárat megszervezését kezdte meg Oroszország ellen. Ezzel olyan rizikóba ment be, amellyel sokkal több és nagyobb, mint a versaillesi szerződés szétszakítása és a Locarno paktum felmondása. Így ír Bernard Shaw a fasizmusról, kommunizmusról és a zsidókról.

x Orth. kóser bodega Bucurestiben. Str. Carol 7. A főposta mellett. Állandóan kapható mindenféle husnemű, tejesfélék, utralalók. Házhoz szállítunk kóser sajtot, turót, vaját, felvágottakat, főzélékeket, tojást és gyümölcsöt. Az utazóközönség minden igényét kielégítjük. Mindennap friss tejes tészták. Telefon. „Bodega Postei”. (A baia-marei rabbi hechsere.) Gelbstein.

— Arab-barát miniszter az angol kabinetben. — London. — Az új Chamberlain-féle kabinetben a gyarmati ügyek intézője Ormsby Gore miniszter kezében maradt, aki hívös objektivitással kezeli a zsidó ügyeket. A két zsidó miniszteren kívül Hore Belishan és Sir Philipp Saason-on kívül Lord Winterton is tagja lett a kabinetnek, aki India ügyeinek államtitkára volt s aki a palesztinai problémánál többiben exponálta magát az arab érdekek védelmére. Lord Winterton belépése a kabinetbe, a palesztinai kérdés jelenlegi stádiumában nem elhanyagolható jelentőségű.

— Meghalt a breszt-litovszki pogrom egyik áldozata. — Varsó. — A breszt-litovszki 47 éves Baruch Silberberg, aki a pogrom alkalmával életveszélyesen megsebesült, a varsói zsidó kórházban meghalt. Miután beszállították, kétszer is megoperálták, de nem sikerült életben tartani. Silberberg özvegyet és két kis gyermeket hagyott hátra. Halála előtt kérte, hogy holttestét szállítsák vissza Breszt-Litovszkba.

PÁLYAZATI HIRDETMÉNY

Az aradi Orth. Hitközség keres az őszi ünnepekre egy jó hangú, zeneileg képzett kántort. (Megfelelés esetén állandó alkalmazásra.) Fizetés megegyezés szerint. Az utiköltségek csak a megválasztottnak lesznek megtérítve.

Pályázótól megkívánatik, hogy szigorúan vallásos és nős legyen.

Valláserkölcsi és eddigi működési okmányokkal felszerelt pályázatok alanti címre küldendők.

Comunitatea Ort. Eyr. Arad.

BAILE

FELIX

gyógyfürdő (Oradea mellett)
(Románia Pöstyéne!)

49 C° hőfoku, naponta 19 millió liter vizet adó kénos, rádiumos hévvíz-forrás. Mindenféle REUMATIKUS BANTALMAK, valamint női betegségek ellen páratlan gyógyhatású.

Ujjonnan berendezett iszapfürdők, iszappakolások, morfiürdők és mesterséges szénsavfürdők állandó orvosi felügyelet mellett

Egész éven át nyitva! Vasuti kedvezmény! Különféle szórakozások: tennisz, könyvtár, szabadfürdő!

Kérjen árjegyzéket: DIRECTIUNEA BAIIOR FELIX

— Interpelláltak a lengyel szenátusban a breszti események miatt. — Varsó. Trockenheim zsidó szenátor interpellált szenátusban s kérdezte a miniszterelnöktől és Slajov Skadlowsky belügyminisztert a breszti események miatt. A hatóságok teljesítségét kárhóztatta, különösen a vojvod érthetetlen szerepét. Azonkívül interpellált oly irányban is, hogy a pogrom áldozatainak részese-e azonnali anyagi segítségben, hogy gazdasági tevékenységüket tovább folytathassák. — A Dr Sommerstein sejm-képviselőnek a parlamentben elmondott hasonló tendenciájú interpellációjára válasza még nem érkezett. — Ezzel kapcsolatban tudjuk, hogy tizenkét zsidó ifjút, akik egy társaságban ülésen résztvettek, amit a breszti események miatt tartottak, a bíróság nyolctól negyven napi fogházzal büntetett.

— Városi jól menő irodával bíró, szociális életű és impozáns külsejű ügyvéd, nőül vevő 22—25 éves urileányt 4—500.000 lei hozományal. Bővebbet Mirea házasságközvetítőirodánál Cluj, Mareşal Foch 25.

— A litván kormányzat a zsidók kultur autonómiaja ellen. Kaunas. — A litván közművelődési miniszterium rendeletet adott ki, mely szerint a jövőben bizonyos tantárgyakat kizárólag litván nyelven szabad tanítani. Mivel ez a rendelkezés nagy ártalmára van a héber és jiddis iskoláknak, a zsidó népiszkolai tanítók, aranylatra való tekintet nélkül, összegyűltek, hogy a továbbiakat megbeszéljék. Az első eset, hogy világi és zsidó iskolák konferenciára gyűltek össze Litvániában. A 300 delegátus egyhangúlag elhatározta, hogy felírják a kormánynak, hogy vonja vissza rendelkezését, mivel az alkotmányellenes és élesen ellentétben áll a kisebbségi jogok védelmével, amely szerint a kisebbségek jogosultak saját nyelvüket, mint oktatási nyelvet használni. A zsidó felsőbb iskolák tanári karja csatlakozott a határozathoz.

Irodáj teendőiben jártas, román, német, héber nyelvet periektül tudó intelligens, nőtlen, fiatalember, kezdőfizetéssel elhelyezkedést nyerhet a „NÉPUNK” kiadóhivatalában.

Az ardeali zsidók találkozóhelye!

BERKOVITSNÉ

(Oradeáról)

orth. kóser étterme
BUCUREŞTI,
Str. Lipsicani 7.

Telefon: 462-91

Socec hátamögött. Postavámmal szemben. Elsőrangú erdélyi konyha!

Az angol terv szerint

A mai Palesztinának több mint kétharmada lenne a zsidó államé

A Népszövetség mandátum bizottságának július 31-én összeülő genfi ülésének egyedüli tárgysorozata az új zsidó állam létesítésének kérdése lesz.

A palesztinai kérdés megoldásának módjait a világpolitikai kérdések bonyolult összefüggésében is első helyre kerültek. A kérdésről a világpolitikai kérdések között és elsősorban Rappard professzor, a genfi egyetem rektora, a mandátumbizottság egyik legjelentősebb tagja a következőket mondta:

RAPPARD PROF. NYILATKOZATA

— Sajnos, nincs módomban a mandátum bizottság ülése előtt ítéletet mondani az angol királyi bizottság előterjesztéséről, annyit azonban kijelenthetek, hogy Palesztina megszállásának és önálló zsidó állam megalkotásának kérdése képezi a mandátumbizottság legközelebbi ülésének egyetlen tárgyát. Ez az ülés július 31-én lesz.

A nagyjelentőségű nyilatkozatot kiegészíti a nemrégiben Romániában is járt dr. Nahum Goldman nyilatkozata, aki a zsidó Népszövetség delegátusa és mint ilyen, minden tekintetben kompetens a nyilatkozat tételére.

DR. NAHUM GOLDMAN NYILATKOZATA

— A zsidóság vezetési aprilis óta tudnak az angol kormány tervéről. Legfőbb politikai elveink már akkor összeült és elhatározta, hogy elutasítja az angol tervezetet, már akkor leghatározottabban állást foglalt Palesztina megnyirbálása ellen. A végleges döntés azonban augusztus 3-án lesz, amikor összeül a XX. cionista világkongresszus. A terv szerint a tervezet ellen fogunk szavazni. A zsidóság véleménye az, hogy Palesztinát már egyszer feldarabolták, amikor a Transziordániát. Egy másik felosztás a zsidó következmenyekkel járhat. A zsidó népnek csak rendszeresen lehet letelepíteni a terület felett. A feldarabolt Palesztina nem képes ezt a gigantikus feladatot teljesíteni. Évente legfeljebb 50—60.000 embert tudunk befogadni, ha egyszerre többen jönnek, akkor katasztrófa volna.

Mértékadó angol körök véleménye szerint az önálló ország létesítésének kérdését a következő pontok szerint képzelték el az angol kormánykörök:

1. A Népszövetség a Palesztina fölött az angol mandátumot úgynevezett transziordániai mandátummal változtatja át. Ez az átmeneti mandátum három évig tart és ezen a három évben belül szervezi meg Anglia a két államnak, az arab és zsidó államnak a kettős felosztását és állami önállóságát.
2. A felosztás oly módon történik, hogy a hegyes részt kapják az arabok, a síkságot a zsidók. Ez a beosztás megfelel a mai helyeknek. Az arabok most is a hegyvidéken élnek, a zsidók a síkságon. Az arabok az ország nem egészen egyharmadát kapják, a zsidók több mint kétharmadát.
3. Jeruzsálemet, Bethlehemet és Naza-

retet örök mandátummal Anglia kapja, s 5 intézné a három város adminisztrációját.

4. A zsidó állam köztársaság lesz, az arab állam királyság.

5. Az angol katonaság célja, hogy zsidó katonaságot és rendőrséget képezzen ki, ez a katonai megszállás a zsidó kormány felállítására mindenkor megszüntethető.

6. A zsidó állam népszövetségi szerződésébe az önállóság és szuverénitás megállapításán kívül felvételnek mindazok a garanciák, illetve elismerések, amelyek az angol Palesztina-mandátum alapját képezik. Ezek szerint a népszövetségi államok elismerik a zsidóság történelmi előjogát Palesztinára, valamint a Balfour-deklaráció teljes szövegét.

Némely világorganum értesülése szerint az angol kormánynak ez a megoldás megmáshatatlannak elhatározása még akkor is, ha úgy zsidó, mint arab részről ellenállást fognak kifejteni. A hírek szerint Eden külügyminiszter már értesítette Weizmant, hogy ez lehet a kérdés egyedüli megoldása.

Különben a zsidók és az arabok is minden erőfeszítéssel azon vannak, hogy ezt a fenti tervezetet ne tekintsék véglegesnek, hanem valami más megoldást találjanak.

Zsidó élet Franciaországban

DISKUSSZIÓ A ZSIDÓ PROBLÉMÁRÓL

Francois Mauriac, az ismert francia katolikus író levelet írt de Férenczy szintén katolikus íróhoz, amelyben csatlakozását jelenti be Mauriac antiszemitizmus elleni kampányához. Levelében azt is írja, hogy részben a zsidók is felelősek az antiszemitizmus fellángolásáért. Bizonyos gazdasági vonatkozásban a zsidók tulsulyba kerültek, ami a befogadó népek ellenállását erősokolja ki. Férenczy válaszolt a levélre a nagy nyilvánosság előtt s ebben Mauriac argumentumait, mint nem helytállóakat visszautasítja.

A ZSIDÓ IFJUSÁG FRANCIAORSZÁGBAN

Egy anket során a „Samedi” című lap megállapítja, hogy Párisban 20—30 zsidó ifjúsági szervezet működik. Az ezekben megszervezett ifjúság száma körülbelül 5000-re tehető. A Hechaluc helyzetéről Walden titkár írt legutóbb kimerítő cikket. Az utóbbi évben kevesbedett számuk, mivel a bevándorlás is csökkent és a certifikátok kiadása is kisebb lett. Az év kezdetén anyagi nehézségekkel küzdött a Hechaluc, de a nagy zsidó szervezetek segítségére siettek. Két nagy hachsara centrum van jelenleg Franciaországban, a „Haolim” Altwies-ben és a „Hasszela” Gers departman-ban. 1936-ban 148 chaluc ment Franciaországból Palesztinába. Három év alatt 933—36 között összesen 634 chaluc ment Palesztinába Franciaországból.

Az első volt
és ma is

az első
a PALMA
KAUCSUK CIPŐSAROK

Minősége,
tartóssága,
rugalmassága
világszerte ismert.

Ezért
követelje
cipészétől
a

PALMA
kaucsuk cipősarkot.

A ZSIDÓ EMIGRÁNSOK HELYZETE

Qualid William professzor, az Alliance alelnöke előadást tartott Marseille-ben, amelyben a zsidó bevándorlók franciaországi helyzetét ismertette. Qualid egyike a téma legjobb ismerőinek. Qualid szerint fontos, hogy a külföldről bevándorolt zsidók viszonyát tanulmányozzuk, a benszülőlt zsidósággal kapcsolatosan. Nagy kötelezettséget teljesít a francia zsidóság, amikor a vagyontalan menekültek elhelyezkedését lehetővé teszi. A francia államnak csak az a kötelessége, hogy megengedje a bevándorlást, a gondoskodás nehéz feladata a zsidókra hárul. Viszont az emigránsok legfőbb feladata, hogy a befogadó nép mentalitásához igyekezzenek hozzákapcsolódni.

MILYEN PÁRISBAN A ZSIDÓ ÉLET?

A francia fővárosban megalakult a zsidóellenes komité, amelynek elnöke Darquier de Pellepoix képviselő és városi tanácsos. Pellepoix az elmúlt évben erőteljes támadást intézett a parlamentben Leon Blum ellen. A létesült komitéban összegyűltek az összes francia antiszemita vezetők, így többek között Henry Robert Petit, aki számos zsidóellenes pamfletet adott ki, azonkívül támogatja a szabadkőmives-ellenes Poirso szervezet és Jean Boissel, aki a „Reveil du Peuple” című antiszemita havi folyóiratot adja ki.

Edmund Fleg, a híres francia-zsidó költő befejezte Goethe Faust-jának a francia színpadokra való átdolgozását, amelyet Gaston Baty, francia híres rendező rendez színpadra. A francia sajtó nagy dicsérettel emlékezik meg a munkáról.

A párisi nagyoperában „David Triomphant” címen nagy baletet adnak elő, amelyet az opera táncvezetője Serge Lifar, a királyok könyvéből állított össze.

Egyetlen orth. kóser pensió

Tátra-Lomnicon

JOSEF TOBOVITS, Villa Bugsch

Unnepeken Minjan
a házban

Szezon előtt és után
árendemény

Kérjen prospektust

PALESZTINA

Farmot létesítettek a vallásos zsidó ifjuságnak

Kfar Chassidim mellett, június 10-én volt alapkövetétele annak a vallásos zsidó falunak kőházaihoz, amelynek felépítését régebben tervbe vették. Egyidejűleg használatba vették a fa-épületeket és megkezdődtek a mezőgazdasági munkálatok. A vallásos zsidó falunak létesítéséhez az impulzust a Mizrachia dia, a Tóra waavoda mozgalom, amelynek főcélja, hogy vallásos zsidó elemeket is szerezzon, akik Palesztina munkásságának segítségére vannak. A vallásos zsidó ifjuság állíthatásával új konkrét célokat kapott a mozgalom. Míg a nem kimondottan vallásos ifjuságnak rendelkezésre álltak a kibbuzok, és Mcsavé Owdim-ok, addig a vallásos fiatalok elhelyezése sok meggondolást igényelt. Nem állott más rendelkezésre, mint a Kibbuz Rodges és Mosav Sdeh Jakob, azonkívül néhány városi elhelyezkedés Haifában és Jeruzsálemben, ahol mezőgazdasági kiképzésük sok nehézségbe ütközik.

Megállapítható, hogy a Kibbuz Rodgesben, amely legrégebb hasonló település, a kiképzés nagyon eredményes volt. De különösen a Németországból bevándorolt vallásos zsidó ifjuságnak nem volt elég hely ebben a kibbuzban ugyanígy, hogy szükségessé vált egy újabb intézmény létesítése.

Ez az új alakulat: a Kfar Chassidim mellett létesült ifjusági település. Nem találtak jobb megoldást, minthogy a vallásos chassid farm mellett létesült ez az alakulat. A Keren Kajemeth Lejzrael 350 dunam földet adott e célra (50 kat. hold). A szükséges befektetésekre 6500 fontot (cca 5 millió lejt) részben az amerikai asszonyok szervezete, a „Hadasa”, azonkívül számos németországi és amerikai vallásos személyiség járult hozzá. Különösen Miss Henriette Szold volt az, aki rendkívül sokat dolgozott az új farm létesítése érdekében. Hajlandónak mutatkozott arra is, hogy a nyolc tagú direktorium tagja legyen, akik intézni fogják az ügyeket. Ezek a következők: dr. Aron Barth, Kestenbaum, Emanuel Newman, dr. Fritz Noach, dr. Ernst Simon, Theo Ullman, Mose Unna. A praktikus vezetést szakértő vette át, aki mellett még egy mezőgazdasági szakember is csatlakozik.

A vallásos ifjuság farmja szép és egészséges vidéken létesült, Ben Uri építész tervei alapján, gyönyörű lankás domboldalon, Kfar Chassidim mellett, 80 fiatal vallásos embert vettek fel egyelőre, akik tejszaporítást, kertgazdaságot, tyukfarmot létesítenek. Ahogy a többi ifjusági farmokon bevált, itt is félnapig praktikus munkát végeznek, félnapot a tanuláshoz szentelnek.

— GYUJTOGATÁSOK A FÖLDEKEN. Felsőgalileában az Ajelet Hasachar telepítés földjein éjjel felgyújtották a termést, amit si-

került idejekorán eloltani, mielőtt még nagyobb károkat okozott volna. Rá is lőttek a telepésekre. Piire Grondon kerületi kormányzó felszólította a környék sejkjeit, hogy szolgáltatassák ki a gyújtogatókat, ellenesetben szigorú intézkedéseket fog életbeléptetni.

— WIZO KONFERENCIA AZ ERECBEN. Nataniában a napokban a palesztinai Wizo szervezet konferenciát tartott, amelyen 160 delegátus vett részt.

— A TENGERÉSZETI TRÖSZT DIREKTÓRIUMÁT UJRA VÁLASZTOTTÁK. — Tel-Aviv. — A tel-avivi kikötő fejlesztése érdekében szervezett direktorium, amely Hooften, Rakoach, Komoroff és Remez tagokból áll, mint a pártok képviselőiből, most újra megválasztották a direktorium tagjainak. A revizionisták külön jelöltet állítottak de az megbukott.

— USSISCHKIN A PALESZTINAI FELOSZLATÁSI TERV ELLEN. — Jeruzsálem. — A „Haarez”-ben Ussischkin nagy cikket ír, amelyben minden zsidó erőt összefogásra szólít fel a felosztási tervvel kapcsolatban: annak megvalósítása ellen. Ha azt a két alternatívát vetik fel, hogy kantonizálják-e az országot, vagy pedig oszszak ketté, akkor én a kantonizálást választom. Amiről a zsidóság negyven éve álmodik, az nem egy zsidó állam, hanem a zsidók összegyűjtése Erec Jiszraelben. Angliának van elég ereje ahhoz, hogy reánk kényszerítse akaratait, de elárulnánk több ezer álmunkat, ha ebbe beleegyezésünket adjuk”. A cikk többi részében a tervnek lehetetlenségeit sorolja fel Ussischkin, stratégiai, politikai és gazdasági érvekkel alátámasztva.

— HAT MILLIÓ FONTOT INVEZTÁLTAK 1936-BAN PALESZTINÁBA. — Jeruzsálem. — Előzetes becslés szerint 1936-ban a zsidóság hat millió fontot (több mint ötmilliárd lejt) investált az országba, épületekbe 2 és fél millió fontot. 1937 január végén 17.070.000 font betét fektet a palesztinai bankokban, ami azt jelenti, hogy a nyugtalanságok kitörése óta nem csökkentek a betétek. Ebből kötött betét körülbelül ö millió font, ami az ottani pénzpiac szilárdságát jellemzi.

— INDIA MOHAMEDANJAI AZ ARAB KÖVETELÉSEKÉRT. — Bombay. — India mohamedánjai körében mozgalom indult meg annak érdekében, hogy Angliát Palesztina-politikájának megváltoztatására bírják. E célból egy delegáció indult Londonba. A delegációt az a Palesztina-konferencia választotta meg, amelyet e célból összehívtak. Vezetői: Nawab Mohamed, Ismail Khan és Abdul Rehman Siddgüe. Ezek a megbízottak rövid ideig Palesztinába is lesznek, ahol érintkezést keresnek a mohamedán körökkel és a főkormányzónál is kihallgatáson jelennek meg.

Rögtön elmúlnak a lábfájások

3 nap alatt pedig tökéletesen rendbe jönnek és megszépülnek a lábak!

1. nap. Megállapították a lábuk puffadását. Égő, viszkető érzés, izgatás. Elszáradtak a lábak, mondhatnánk fáradtak. Önmagukban nem érzékelték az izületekben. Régebben jó meleg lábfürdő, egy maroknyi valódi Rokus sóval. Azonnal megkönnyebbültek.

2. nap. A Rokus lábfürdő után a fájdalmas tünetek szemmel láthatóan visszafejődnek. A vér rendszeres kering. A Rokus sóból felszabaduló milliónyi oxigénbuborék felfrissíti a pórusokat, miáltal a gyulladási tünetek egyszerűen elmúlnak. Zsírbőr, csontfájalmak nincsenek többé. Nem szorít a cipő, nem nyúrnak a tyukszemek.

3. nap. Ezen a napon a Rokus lábfürdő hatása egyszerűen bámulatra méltó. Felhórszólásoknak, feltöréseknek nyomma sem látható. Fáradtságérzet nincs, a lábak frissek, munkára, sportra, táncra, tökéletesek.

Íme a csoda, melyet a Rokus lábsó művel.

Fogjon hozzá azonnal egy valódi Rokus lábfürdő kurához. Beszerezhető 10 lejt, 25 és 50 lejtért. Ügyeljen a zöld csomagolásra.

— Nem halasztják el a XX. cionista világkongresszust. — Jeruzsálem. — A cionista executive demantálja az egyes lapokban felmerült híreket, amelyek arról szóltak, hogy a XX. cionista kongresszust elhalasztják októberre. A különböző lapok az elhalasztást azzal indokolták, hogy augusztus 3-án még nem zárodnak le a királysággal folytatott tárgyalások és nem lehet tudni a végleges döntés eredményéről. — Egyes zsidó világlapok tudni vélik, hogy Stephen S. Wise főrabbi és Louis Lipsky mindig azon fáradoznak, hogy a világkongresszust Washingtonban tartsák meg.

— A ZSIDÓ SEGÉDRENDŐRSÉG LÉTESÍTÉSE. — Jeruzsálem. — A Schomron zsidó kolónia Morris Bailey komiszárnyat kért intézett, amelyben kéri, hogy segérendőrséget adjanak, mert a közbiztonsági állapotok megkövetelik ezt. A komiszárnyus azt válaszolta, hogy nem adhat segérendőrséget, mivel nem akarják szaporítani azok számát, sőt a létszám csökkentését akarják keresztülvinni.

— LÉEGETT A BAGDADI NAZIR RABBIISKOLA. Bagdadból jelentik, hogy az évszázados nagy jesiva, a „Midras Beth Salka” teljesen leégett. A könyvtár, amely a legnagyobb volt Irakban, számos értékes irodalmi és történelmi értékű kézirat, a legértékesebb marhaléka lett. A kárt 40.000 fontra becsülik. A Tórákat sikerült megmenteni.

— MENJÜNK A BIHORI HEGYEK SZEBB HELYÉRE NYARALNI. Petroasa, a bihori havasok vadregényes vidékének ragyogó gyönyörűsége, ahol a Sebő penzió kényelemben és ellátásban utoljára azt, amit a természet egymagában nyújthat. A páratlan tiszta magaslati levegő nötteknek, gyermekeknek új életelixirt ad, a poros levegője után a legegyszerűbb felülmúl minden komfort található a hegycsúcs nyaralóhelyen és örökre felejthetlenné teszi bűvös látványát. A bihori havasok a petroasi Sebő penzió páratlan kényelmét és vendégszeretetét veszi. Irjon még ma ajánlatért Petroasa Sebő penzióba (Jud. Bihar via Sudrugu). Telefon 2

Havonként kétszeri társasutazás a párisi világkiállításra

Budapest, Bécs, Milánó és Velence megtekintésével. — Az első indulás 1937 július 10-én

Teljes gyógykezelés Karlsbad-ban, Marlenbad-ban, Franzesbad-ban, Pöstyén-ben és más csehszlovákiai furdóhelyeken.

Szobák fenntartása az ORI carmen-syival villában, Csodás fekvéssel, elsőrangú ellátással.

Kérjen mielőbb prospektust és részletes információkat az

Organizația Română de Turizm

Íróirodájában, București, Calea Victoriei 70, Tel. 4.41.65

Használjon csak is

DISYOL

fogpasztát, amely tisztítja és fehériti a fogakat!

Erősíti a foghúst!

...mit egy Barmizvoah-n láttam ...

Égy ardeali zsidó karrier Bucureștiben

Szombat Bucureștiben. Azt hinné a gyanútlan
előkelő, amikor végignézi a főváros utcáin, hogy
micsin is zsidó élet. Már abban az értelemben,
egy pallásos zsidó élet nincs, tradicionális alapokon
zsidóság alig létezik. De megváltozik ez a véle-
mésünk, amikor az ardeali vallásos gyülekeze-
térkeztünk, a szombati imádkozásra. Komoly
gazdasági tényezők, intellektuális foglalkozást
fokozó olyan lelkesen, olyan odaadással látogatják a
közösség imaházát, mintha nem egy világváros ro-
mó forgatagában élne, hanem valami csendes
létki városkában.

Különösen élénk a templom látogatottsága éppen
ezekben a szombatok. Egy országos viszonylatban is
egy orvosi karriert befutott zsidó orvosnak, dr
Winkler Mórnak fia, Alfréd lett tizenhárom éves.
Ardeáról származott el dr Winkler, alig hat-nyolc
évesen elment és olyan nevet nyert ki magának az
általánosan rövid idő alatt, amiről legendákat beszél-
nek. Olyan legendákat, melyek való tényeken nyug-
nak, csak dr Winkler nem akar beszélni róla.
Amikor Bucureștibe jött, nem volt semmiféle „pro-
pációja”, csak legfeljebb annyi, hogy jól beszél az
anyanyelvet, mert gyermekkorát Petroșani román-
vidéken töltötte, ahol már annak idején jól
szólak a zsidók románul. Hála azonban kitűnő
orvososi műveltségének, ma a legfelsőbb román kö-
házi fogorvosa. Most, amikor fiának Barmiz-
voah-ja volt, igazi ortodox zsidóhoz méltóan, a temp-
lomban ment és bőkezűen adakozott jótékony célra.
Után házába invitálta a közönséget, akik meg is
mentek nála, a cluj-i és baia-marei főbárákkal az
előt. Háza igazi zsidó ház, ahol a gyermekekhez
szóló és héber tanár jár, míg felesége olyan
szellemet vitt a házába, amely becsülést szerez
ki mindenfelé, ahol ezt a szellemet értékelni tud-
nak. De nem árt neki ez a „zsidó szellem” sehol, még
Barmizvoah-ja sem, ebben a zsidóellenes atmoszférá-
ban sem, amit ha nem is mindenütt, de észlelni le-
het. Dr Winkler Mór, a kiváló fogorvos nem beszél
ról, de megtudjuk, ha rendeljének salait nézzük,
mely kiktől vannak dedikált fényképei és értékes
kérdések kedveskedései. Nem akar beszélni róla, ez-
ért csak annyit írhatunk mi is: a legfelsőbb bucu-
rești körök fogorvosa, amellel, hogy a miniszterek
fogorvosa is, sőt Cuza-párti tekintélyek és azok csa-
lája is erősen frekvenciálja ezt az ardeali zsidó,
konzervatív gondolkozású fogorvos rendelőjét.

Mindezek dacára dr Winkler megmaradt annak
közvetlen, szerény modoru, jó zsidóembernek, aki
nem és egy cseppet sem szégyült meg, amiért a fővá-
ros legjobb fogorvosának tartják. Egyetlen fia, aki
ezzel zsidó szellemben nevel, nagyszerű beszédet tar-
tott a megjelent előkelő közönség előtt. Atyjának
szókat tett, hogy az ő tradicionális nyomdokain fog-
lakozni, külön köszönetet mond anyjának, aki való-
sán megérdemli, hogy a legnagyobb tisztelet hang-
ján emlékezzünk meg róla, hiszen a cionista eszmé-
k régi híve és tőle telhetőleg szintén részvesz az
ardeali zsidók bucureștii közösségének életében.
A máskor igen gyakran csak a legfelsőbb körök-
ben lefoglalt rendelő most a barmizvoah ünnepségre

meghívott vendégeknek volt csak rezerválva, hogy
az előkelő pacientúra helyét egy emelkedő hangulat-
ban lefolyt családi ünnepség disztigvált vendégse-
rege foglalja le.

Talán nehezebb fog ezért dr Winkler Mór,
amiért ezt megírtuk róla, de kötelességünk nem csak
a zsidó bajokról és zsidó nyomorról írni, hanem ar-
ról is, ami díszítő és ami büszkévé tehet minden
országunkbeli zsidót.
W. S.

— Dr Szegő Ernő temetése vasárnap
délelőtt volt. Délelőtt 10 órakor a gyászház
udvarán megjelent a város zsidósága, a bradi,
hunedoari, hațegi hitközségek és cionista
helycsoportok küldöttségei, sok-sok barát-
ja, ismerőse, tisztelője. Fischer Ioel főbárá
magas szárnyalású, költői szépségekben gaz-
dag, gyönyörűen felépített beszédében vá-
zolta az elhunyt érdemeit, felsorolta munkás-
ságának maradandó emlékeit s ismertette
életének küzdelmes idejét, melyet hitéért és
meggyőződéséért folytatott. A szívbemarkoló
gyászbeszéd mély hatást gyakorolt a gyászoló
közönségre. Utána dr Caba Emil vármegyei
kórházi főorvos lépett a kopersóhoz és az
orvosi kar nevében mondott megható gyász-
beszédet. Dr Lőrincz Jenő a zsidó hitközség
elnöke intézményeik nevében mondott kö-
szönetet a munkásságáért és búcsuztatta. Az
óriási tömeg menetté alakulva kísérté utolsó
utjára. A temető kapujában dr Rapaport Li-
pót iliai hitközségi elnök és cionista vezet-
ő ember a barátok és küzdőtársak halálját, kö-
szönetét és elismerését tolmácsolta s vett
megható búcsút. A nyitott sírnál dr Wei-
mann Jenő a cionista szervezetek és barátok,
a devai, bradi, hațegi, marosillyei szervezetek
nevében búcsuzott az ardeali cionizmus ki-
váló halottjától. Laufer Vilmos Chewra elnök
egyesülete nevében róttá le a kegyeletes
halát munkásságával szemben.

x BUCUREȘTIBEN ha jól és olesón akar
élni, keresse fel Herschkovits Samu orth.
köser panzióját, Calca Rahovei 24 sz. alatt
(Tribunal mellett).

PETROASA

Sebő pensio

jud. Bihor, via Sudrigiu — Telefon 2.

nyaralóhely

a havasok aljában, pormentes levegő, szabad fürdő,
szép kiránduló helyek, villany világítás, posta, tele-
fon, orvos. Elsőrendű ellátás 1 autobusz és 3 gyors-
motor járat naponta.

Árvák szombatja

Az ardeali Zsidó Árvagondozó egyszer évente
felhívással fordul Ardeal hitközségeihez, hogy nya-
raltatási akciója céljaira az anyagi fedezet egy ré-
szét templomi adományok formájában megszerezhes-
se. Erre annál inkább szükség van, mert az Árvá-
gondozó számolva azokkal a nagy igényekkel, ame-
lyeket a nyaralásra és testi megerősödésre szoruló
gyermekek serege vele szemben támaszt, a legnehe-
zebb körülmények dacára folyamatba tette a tihu-
tai nyaralótelep további kibővítését. Az építés mun-
kája lázas tempóban folyik, hogy június 29-re, mire
az üdülésre kijelölt gyermekek első csoportja elin-
dul, ismét egy emeleti traktus legyen készen 50 új
férőhellyel és így ez a szép gyermekvédelmi intéz-
mény ez évben 2 turnushan 400 gyermeket fog tud-
ni a nyaraltatás áldásaiban részesíteni.

Csak a gyermekek ellátása 500.000 lej igényel
és 200.000 lejbe kerül az ez évi új építkezés, amely-
nek költségeihez számos erdélyi cég nyújtott a be-
indított gyűjtési akció során hozzájárulást.

Az Árvagondozó vezetősége Balak szombatját,
június 26-át tűzte ki az árvák szombatja akció levé-
zetésére, amikor minden hittestvérünknek módjában
áll ezen nemes célra a Tóra előtt a maga adomá-
nyát felajánlani. A hitközségek külön körlevélben
felkértek, hogy minden templomban és fiókimá-
házban rendezzék meg ezt a Szombatot és erre öket
ugy az Orth Központi Iroda, mint az Országos Izr.
Iroda a maga külön körlevelében nyomatékosan fel-
hívta. Azokat pedig, akik valamely oknál fogva nem
járulhattak a Tóra elé, ez uton kéri az Árvagon-
dozó vezetősége, hogy adományaikat az illetékes hit-
község vagy helyi csoport útján juttassák el erre a
nemes célra.

Azon városokban, ahol az Árvagondozónak he-
lyi csoportja van, az így egybegyűlt összegek a he-
lyi árva és szegény gyermekek nyaraltatására for-
dítottak, másutt felajánlott templomi vagy más
adományok pedig közvetlen az Árvagondozó köz-
pontjához, Cluj, str. Paris 36 küldendők el és ezen
összegekből kisebb hitközségek árva és szegény
gyermekeit fogja a központ közvetlenül nyaraltat-
ásra felvenni.

Minden hittestvérünk gondoljon az Árvák Szom-
batjára, a gyenge és betegsére hajlamos árva és
szegény zsidó gyermekekre és vegye ki minél na-
gyobb mértékben részét ebből a nemes akcióból.

— A kultuszminiszterium szabályozni
akarja a jesivák működését. A napokban
Sigheten tartózkodott dr Zenobie Paclisanu,
kultuszminisztériumi vezérigazgató, a kisebb-
ségi felekezeti ügyek referense. A vezérigaz-
gató Sighetre érkezése után magához kérte
Teitelbaum Zalman Léb ortodox főbárárt és
Jozovits Lipót hitközségi elnököt, akiktől
a Maramureșben működő jesivák szervezését
és működését illetőleg kért alapos felvilágosi-
tásokat. A vezérigazgató azután megtekin-
tette a sighet-i jesivát és kijelentette, hogy a
kultuszminisztériumban tervezet készítenek
elő a jesivák működésének szabályozására. A
vezérigazgató nem volt hajlandó bővebben
nyilatkozni a készülő tervezettel kapcsolato-
san. Kijelentette különben dr Paclisanu, hogy
megbeszéléseket folytatott a jesivák műkö-
désének szabályozása kérdésében Wesel Al-
bert turdai főbárával, az Ortodox Iroda köz-
ponti elnökével.

— Barmizvoah. Felemelő családi ünne-
pesség folyt le az elmúlt napokban Erzmán
Albert turdai pékmester házában. Fia,
László tartotta Barmizvoah-ját és az ünne-
pésre összegyűlt szép számú vendégsereg
előtt feltűnést keltő beszédet tartott. A
Barmizvoah a vendégek meleg ünneplésben
részesítették.

— A Chusztion vendégszereplő „Hami-
bah” zsidó szintársulat a napokban adta elő
a helybeli J. Eisikovics fiatal zsidó író „Der
Morgenstern” c. színpadi művét rendkívül
nagy sikerrel.

